

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce
Hana Veverková

Hudebně-folklorní život Hanáckého Slovácka

Vedoucí práce: PaedDr. Lena Pulchertová, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu podle citační normy ČSN ISO 690.

V Olomouci dne 19. 4. 2023

.....

Hana Veverková

Na tomto místě bych chtěla poděkovat paní doktorce Leně Pulchertové za cenné rady a pomoc při psaní bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat za poskytnutí rozhovorů a not Pavlu Svobodovi, Josefovi Kaňovi, Janu Svobodovi, Janu Zaviačičovi a Janu Coufalovi. Také chci poděkovat Pavlu Husákovi, který poskytl rozhovor o nářečí. V neposlední řadě chci poděkovat mým nejbližším, kteří mi pomohli se závěrečnými úpravami práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1. Charakteristika regionu Hanácké Slovácko	8
1.1. Geografické vymezení	8
1.1.1. Vesnice	9
1.1.2. Nářečí	9
1.2. Významné osobnosti.....	10
1.2.1. Jan Herben (1857-1936).....	11
1.2.2. Augusta Šebestová-Bezděková (1852-1933).....	11
1.2.3. Alois a Vilém Mrštíkovi.....	12
2. Hlavní rysy folklóru v regionu	13
2.1. Kroje	13
2.1.1. Mužský kroj.....	13
2.1.2. Ženský slavnostní kroj.....	14
2.1.3. Ženský přespólní kroj	15
2.2. Tance	16
2.2.1. Verbuňk	16
2.2.2. Zavadka	17
2.2.3. Vrtěná	18
3. Významné hudebně-folklorní akce	19
3.1. Hody	19
3.1.1. Neděle.....	19
3.1.2. Pondělí.....	20
3.1.3. Úterý.....	20
3.2. Krojované plesy	21
3.3. Vinobraní.....	21
3.3.1. Vinobraní ve Velkých Pavlovicích.....	21
3.4. Masopust (fašank).....	22
3.4.1. Obchůzky a masky	22
3.4.2. Současnost	22

3.5.	Poutě	23
3.5.1.	Náboženská tradice.....	23
3.5.2.	Pout' v Žarošicích	23
3.5.3.	Pout' v lidové tradici	24
3.6.	Folklorní festivaly.....	24
3.6.1.	Kraj beze stínu.....	25
3.6.2.	Mezinárodní folklorní festival Strážnice (MFF)	25
4.	Významná folklorní hudební tělesa.....	26
4.1.	Dechová hudba Lácaranka.....	26
4.1.1.	Píseň Došel tichounce (DH Lácaranka).....	29
4.1.2.	Ukázka valčíku na píseň Kvítek polajky (DH Lácaranka)	30
4.2.	Dechová hudba Sokolka	32
4.2.1.	Ukázka vrtěných (DH Sokolka)	34
4.2.2.	Ukázka verbuňku Jede šohaj z Vídně (DH Sokolka)	35
4.3.	Cimbálová muzika Vonica	36
4.3.1.	Ukázka písní od CM Vonica	38
4.4.	Cimbálová muzika Primáš.....	39
4.4.1.	Ukázka písně Stalo se Kačence v úpravě CM Primáš	40
	ZÁVĚR.....	41
	POUŽITÁ LITERATURA.....	42
	ROZHOVORY	42
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	42
	SEZNAM OBRÁZKŮ V TEXTU	44
	SEZNAM DISKOGRFIE KAPEL	44
	SEZNAM PŘÍLOH	45
	PŘÍLOHY	
	ANOTACE	

ÚVOD

Bakalářskou práci s názvem Hudebně-folklorní život Hanáckého Slovácka jsem se rozhodla zpracovat z toho důvodu, že z tamního kraje pocházím, téma folkloru je mi blízké a dle mého názoru není na uvedeném území toto téma dostatečně probádáno. Na začátek je vhodné upozornit na psaní velkých/malých písmen, jelikož je možné psát hanácké Slovácko i Hanácké Slovácko. Pro tuto bakalářskou práci jsem zvolila variantu psaní obou písmen velkých. Přišlo mi přínosné dozvědět se více informací o Hanáckém Slovácku, spojit si různé souvislosti a také získat nové informace v různých aspektech tohoto kraje, například poznat do hloubky významné osobnosti, které na Hanáckém Slovácku působily. Další motivací je zaměřit se na hudbu, která je stále živou součástí folkloru a patří k běžnému životu občanů. V bakalářské práci proto bude rozebrána hudba zkoumaného regionu, která je na tomto území praktikována zejména dechovými a cimbálovými muzikami.

Cílem práce je představit Hanácké Slovácko, vymezit hlavní znaky, popsat hlavní rysy folkloru, folklorní akce a představit hudební tělesa a jejich notový materiál.

Jelikož je zmíněný kraj rozsáhlý, zaměřím se v první kapitole na geografii celé oblasti. Konkrétněji budou stručně popsány vesnice, které do oblasti patří a umístěna bude i ukázka nářečí, které je typické pro jižní a severní část Hanáckého Slovácka. Vybrala jsem 3 významné osobnosti ze zkoumaného regionu, jež v práci dostanou oproti ostatním více prostoru.

Druhá kapitola se bude věnovat hlavním rysům folkloru. Jak již bylo zmíněno, Hanácké Slovácko je velmi rozsáhlá oblast, proto jsem se rozhodla v druhé kapitole popsat rozdíly mezi kroji v mikroregionu Modrých hor, kam řadíme vesnice Velké Pavlovice, Bořetice, Kobylí, Vrbice a Němčičky. V přílohách budou umístěny ukázky krojů ze severní i jižní části Hanáckého Slovácka, následně budou rozebrány významné tance, které s kroji a folklorní hudbou na Hanáckém Slovácku přímo souvisí. Jmenovitě bude popsána zavádka, verbuňk a vrtěná.

Třetí kapitola se zaměří na významné hudebně-folklorní akce. Budou zde zahrnuty hody, krojované plesy, vinobraní, masopust, poutě a festivaly.

Ve čtvrté kapitole bude stěžejní část celé práce, kde dostanou prostor významná hudební tělesa, která na Hanáckém Slovácku působí. Ve zmíněné části popíšu čtyři uskupení. Dvě dechovky – Lácaranku a Sokolku a dvě cimbálky – Vonicu a Primáše. Zároveň v této kapitole poskytnu ukázky not, ze kterých jednotlivá tělesa hrají či nacvičují.

Z hlediska metodiky je nutné zmínit, že jelikož k tomuto tématu není mnoho tištěné literatury, čerpané zdroje budou ve větší míře elektronické a také z osobních rozhovorů se zástupci jednotlivých hudebních uskupení.

1. Charakteristika regionu Hanácké Slovácko

V této kapitole popíšeme Hanácké Slovácko a jeho geografické rozložení. V první části se budeme věnovat vymezení regionu, ve druhé části Hanácké Slovácko rozdělíme dle geografie a uvedeme vesnice, které do této oblasti patří. Dále se budeme věnovat také tamnímu nářečí, které bude nastíněno dvěma ukázkami. Poté v této kapitole zmíníme významné osobnosti, které pochází z oblasti Hanáckého Slovácka.

Národopisný celek, který označujeme jako Hanácké Slovácko je obtížné vymezit, protože v této oblasti není mnoho věrohodných pramenů a většina je značně neurčitá. Hanácké Slovácko bylo prozkoumáno zejména jazykově. Alois Šembera napsal práci o nářečí, kde pojmenoval obyvatele tohoto regionu podle oblastí a okrsků. Etnograficky se Hanácké Slovácko snažili vymezit Lubor Niederle a Josef Klvaňa.¹

Josef Klvaňa rozdělil okrsek na jižní a severní. Rozlišujeme ho podle materiálu a barvy kalhot u mužských krojů a naškrobeného límce u ženských krojů, které jsou v jižní části položené na ramenou a v severní je límec silně naškrobený. Tento region byl v národopisných mapách často opomíjen, obyvatelé se nikam neřadili. V poslední době se ale díky informovanosti začíná tvořit regionální uvědomění. Tradice je stále živou součástí života lidí na venkově. Jelikož je tento kraj velmi rozsáhlý, a vznikl v porovnání s ostatními později, liší se různá místa svou určitou folklorní kulturou. V posledních letech se ve větší míře obnovují folklorní soubory, které byly dříve na ústupu, a díky tomu je zde folklor stále udržován. Přestože je tento kraj rozsáhlý, tak se v něm kromě festivalu Kraj beze stínu obvykle další velké festivaly nekonají. Avšak je zde mnoho menších folklorních akcí, které jsou stále živé.²

1.1. Geografické vymezení

Hanácké Slovácko je rozsáhlou folklorní oblastí Moravského Slovácka. Jde o region, nacházející se na přechodu Slovácka a Hané. Zasahuje část okresu Břeclav a sahá až téměř ke Kyjovu. Severní hranici tvoří Ždánský les. Hanácké Slovácko sousedí s Brněnskem, Horáckem, Podlužím a Kyjovskem.³

Tento kraj se rozdělil zejména podle nářečí a kroje. Přestože se souhrnně nazývá Hanácké Slovácko, nářečí i kroje se v určitých vesnicích a oblastech odlišuje. Zkoumání krojů se věnoval Josef Klvaňa a nářečím se zabýval Lubor Niederle. Hranice Hanáckého Slovácka

¹ Národopisná revue 1/96. *Národopisná revue 1/96* [online]. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1996, VI.(1.), 52 [cit. 2023-03-16]. ISSN 0862-8351. Dostupné z: <https://revue.nulk.cz/wp-content/uploads/2021/04/r1-1996.pdf>

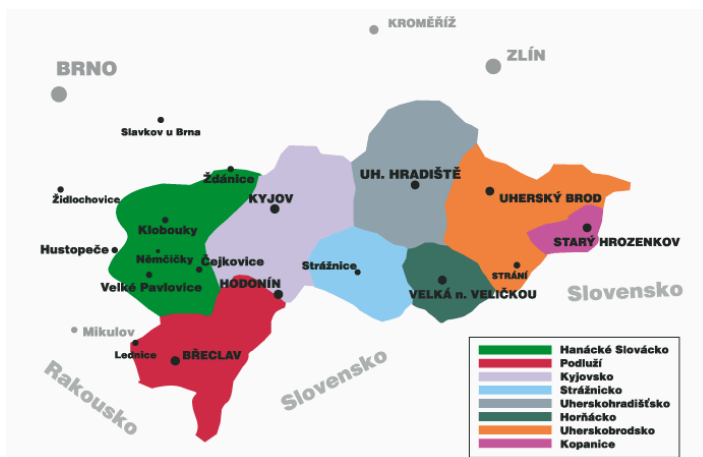
² *Folklorní sdružení České republiky* [online]. 2005 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <http://archiv.fos.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=122033>

³ Tamtéž.

není přesně daná a v různých zdrojích je také odlišná. Obyvatelé se dříve rozlišovali na Hanáky a Slováky, a často ani sami nevěděli, do které z uvedených skupin se mají zařadit. K označení hanáčtí Slováci došlo díky spisovatelům daného kraje a vlastivědným pracovníkům.⁴

1.1.1. Vesnice

Zdenka Jelínková ve své knize lokalizuje Hanácké Slovácko následovně: „*Oblast hanácko-slovácká sousedí na severu s Brněnskem a Slavkovskem, na jihu s Podlužím a Hodonínkem, na severovýchodě pak s Kyjovskem, Severní hranicí hanákoslovácké oblasti tvoří Ždánský les, jehož*

Obr. 1.: Mapa Hanáckého Slovácka

*úbočí se svažuje kraj přes mírně kopcovitou pahorkatinu Hustopečskou do jihomoravských nížin směrem k Hodonínu, Břeclavi a k Pavlovským vrchům. Od Podivína pak vede hranice na Velké Bílovice, Moravský Žižkov, Starý a Nový Poddvorov, Čejkovice. Odtud Krumvíř a ke Kloboukům u Brna. Směrem východním v oblasti Ždánka tvoří jižní část hranice obce Nenkovice, Stavěšice, Strážovice. Odtud pokračuje hranice směrem severním na Věteřov, Nechvalín, Ostrovánky, Lovčice a Ždánice. Směrem západním hranice hanákoslovácké oblasti postupuje přes Žarošice, Uhřice, Dambořice, Borkovany, Těšany, Šitbořice a Křepice opět na Velké Němčice. Uprostřed tohoto okruhu jsou další významné hanákoslovácké obce, jako Velké Pavlovice, Bořetice, Vrbice, Kobylí, Brumovice, Morkůvky, Boleradice a Diváky. Na Ždánsku pak nutno ještě jmenovat Násedlovice, Archlebov a Dražůvky.*⁵

Z obcí, které bychom ještě mohli zařadit do Hanáckého Slovácka patří Bohuslavice, Kašnice, Morkůvky, Želetice, Nenkovice, Rakvice, Šakvice, Starovičky, Němčičky, Horní Bojanovice, Hustopeče, Bošovice, Násedlovice, Velké Hostěrádky a Zaječí.⁶

1.1.2. Nářečí

Alois Vojtěch Šembera se ve své práci o nářečích z r. 1864 zaměřil na dobové pojmenování obyvatel v jednotlivých oblastech a okrscích Hanáckého Slovácka. V různých oblastech bylo

⁴ Národopisná revue 1/96. *Národopisná revue 1/96* [online]. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1996, VI.(1.), 52 [cit. 2023-03-16]. ISSN 0862-8351. Dostupné z: <https://revue.nul.cz/wp-content/uploads/2021/04/r1-1996.pdf>

⁵ In: JELÍNKOVÁ, Zdena. *Zavádka a skočná*. 1. Břeclav: Okresní kulturní středisko, 1984, s. 7.

⁶ Národopisná revue 1/96. *Národopisná revue 1/96* [online]. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1996, VI.(1.), 52 [cit. 2023-03-16]. ISSN 0862-8351. Dostupné z: <https://revue.nul.cz/wp-content/uploads/2021/04/r1-1996.pdf>

různé nářečí. Obyvatelé se nazývali Doláky, Slováky a Hanáky. František Trávníček vymezil jazykovou podvojnost následovně: jihovýchodní část spadá do dolského nářečí a severozápadní část do hanáckého. Alois Gregor uvedl, že na Hanáckém Slovácku převládá silný vliv prolínání jedné nářeční oblasti daného území do druhé, proto toto území nepředstavuje jazykově jednotný celek. Autoři nářeční mapy z roku 1979 uvádějí, že východomoravské nářečí se nazývá dolské a středomoravské (hanácké) nářečí označují na Ždánicku jako východní vnitřní a vnější okraj, na Kloboucku za jižní část (brněnskou). Stále však ale vycházíme z toho, že jazykové a kulturní hranice daných etnografických celků většinou nejsou ve shodě.⁷

Nářečí má také určité předělení, kdy například v Brumovicích mají severní variantu kroje, ale mluví zde jižní variantou.⁸

Ukázka dolského nářečí (jižní varianta):

Typická koncovka (ú): mluvijú, sedijú, dělajú

Tetička Dostúpilová chystajú děvčice do kroja. Dycky se sejdú u nich na baráku a začínajú s oblíkáním sukni. Dyž oblíkajú, často sa zasmějú různým vtipom. Při průvodu nekery tety pomlůvajú děvčice, že majú sukne poskládaný pobořecku. (Tetička Dostoupilová chystají děvčata do kroje. Vždy se sejdou u nich doma a začínají s oblékáním sukni. Když oblíkají, často se zasmějí různým vtipům. Při průvodu některé tety pomlouvají děvčata, že mají sukne poskládané podle vesnice Bořetice.)

Ukázka horského nářečí (severní varianta):

Typická koncovka (ó): sedijó, vidijó, mluvijó

Utíké posbírat véca do koplína a dé pozor, at' nezapackuješ, at' se nevožebračíš, at' nésó zabablaný a neché je pod náspjama. Zavři šopo, at' neutecó králíci a pod' se najest. (Utíkej posbírat vejce do kurníku a dej pozor, at' nezakopneš, at' si neublížíš, at' nejsou špinavá a nechej je pod přístřeškem. Zavři kůlnu, at' neutecou králíci a pojd' se najíst.)⁹

1.2. Významné osobnosti

Mezi významné osobnosti, které pochází z Hanáckého Slovácka patří Jan Herben, Augusta Šebestová, Alois a Vilém Mrštíkovi, František Novák, Emanuel Havelka, Ferdinand Císař,

⁷ Národopisná revue 1/96. *Národopisná revue 1/96* [online]. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1996, VI.(1.), 52 [cit. 2023-03-16]. ISSN 0862-8351. Dostupné z: <https://revue.nulk.cz/wp-content/uploads/2021/04/r1-1996.pdf>

⁸ Rozhovor autorky s Janem Coufalem ze dne 26. 2. 2023

⁹ Rozhovor autorky s Pavlem Husákem ze dne 25. 3. 2023

Josef Úlehla, Jakub Vrbas, Jano Köhler, Karel Jaroslav Bukovanský, Otakar Lebloch, Oldřich Horák, Hynek Bím, Jan Pavlík, Jaroslav Kovařík, Martin Foretník a mnozí další.¹⁰ V této bakalářské práci budou popsány první tři zmíněné.

1.2.1. Jan Herben (1857-1936)

Narodil se v Brumovicích a stal se novinářem, spisovatelem a politikem. Přátelil se s Tomášem Garriguem Masarykem. Jako spisovatel psal knihy pro širší veřejnost nejen pro vzdělané lidi. Svá díla tedy psal prostým a srozumitelným jazykem. Mezi významnou část jeho tvorby řadíme románovou kroniku *Do třetího a čtvrtého pokolení*, kde je zachycen děj moravského venkova do poloviny 18. století. Ke kraji se vracel i v dalších menších pracích, jako jsou *Moravské obrázky*, *Slovácké děti* a *Na dědině*. Výběr próz vyšel v roce 1946 pod názvem *Brumovice*.¹¹

Jan Herben bydlel v Brumovicích a v Brně. Studoval na německé škole v Hustopečích, v Brně vystudoval vyšší slovanské gymnázium a v Praze studoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, kde získal doktorát z historie, latiny a filozofie. Byl novinářem Národních listů, ale kvůli otázce rukopisných bojů musel odejít. Byl redaktorem a zakladatelem časopisu *Čas*, redaktorem v *Novině*, *Národních listech* a *Lidových novinách*. Rovněž byl senátorem v Národním shromáždění. V Brně začala jeho literární tvořivost, kde začal psát verše, a v Praze přešel k psaní prózy. S okruhem stoupenců T. G. Masaryka se podílel na názorových bojích o pravosti zelenohorských a královédvorských rukopisů.¹²

1.2.2. Augusta Šebestová-Bezděková (1852-1933)

Pocházela z Kobylic. Byla formována svým otcem a starším bratrem. Její otec František Bezděk byl starostou Kobylic, založil knihovnu a vedl pamětní knihu obce. Augusta žila v Kobylicích až do svého sňatku. Již od mládí přispívala do moravských časopisů. Psala o důležitých událostech v obci, a také se starala o místní knihovnu. Po sňatku žila 10 let ve Velkých Pavlovicích, kde se začala více věnovat národopisné práci.¹³

Augusta je nazývána moderní ženou 19. století. „*Rodiči malé Augusty byli František a Anna Bezděkovi. František Bezděk jako mladík přišel s rodiči ze Svěbohova u Zábřehu do Klobouk u Brna. Tam se oženil s Antonií Wurmovou z vlastenecké rodiny Wurmů. Po její smrti se po čase oženil znovu a vzal si šestnáctiletou Annu Kovaříkovou, dceru nejbohatšího občana*

¹⁰ Národopisná revue 1/96. *Národopisná revue 1/96* [online]. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1996, VI.(1.), 52 [cit. 2023-03-16]. ISSN 0862-8351. Dostupné z: <https://revue.nulk.cz/wp-content/uploads/2021/04/r1-1996.pdf>

¹¹ Tamtéž.

¹² Jan Herben. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online]. Brno, 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=8800

¹³ Národopisná revue 1/96. *Národopisná revue 1/96* [online]. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1996, VI.(1.), 52 [cit. 2023-03-16]. ISSN 0862-8351. Dostupné z: <https://revue.nulk.cz/wp-content/uploads/2021/04/r1-1996.pdf>

Kobylí – rychtáře. Z mladinké Anny se stala dobrá manželka, matka, vedla úspěšně rodinné hospodářství a podporovala veškeré snahy svého manžela i svých dětí. Mimo Augustu měli ještě syny Františka Věnceslava, Metoděje, Vladimíra a dcery Emílii, Annu a Marii.“ Jejím nejznámějším dílem jsou dvě památní knihy obce Kobylí a kniha *Lidské dokumenty*.¹⁴

1.2.3. Alois a Vilém Mrštíkovi

Alois Mrštík (1861-1925)

Vilém Mrštík (1863-1912)

Alois a Vilém se narodili v Jimramově, pochází ze čtyř sourozenců. Otec byl obuvníkem a matka švadlenou. Roku 1869 se s celou rodinou přestěhovali do Ostrovačic u Brna, kde Viléma okouzila příroda a umístil zde děj románu *Pohádka máje*. V roce 1874 se rodina opět přestěhovala do Brna. Oba bratři v Brně studovali, Alois učitelský ústav a Vilém gymnázium. Po konci studií začal Alois učit v Lískovci u Brna, v Rakvicích a byl podučitelem v Hrušovanech u Brna a Těšanech. V roce 1889 byl jmenovaný správcem školy v obci Diváky, kde zůstal až do své smrti. Vilém dokončil studia na gymnáziu v Praze. Kromě literatury ho bavilo také malířství. Později se oba bratři zapsali do literatury. Každý z nich psal svá díla, ale napsali také společné drama *Maryša*.¹⁵

O vztahu bratří ke kraji a lidové kultuře svědčí díla, prostředí i životopis, které vychází z venkovského prostředí. Božena Mrštíková (manželka Viléma) sepsala mnoho vzpomínek, díky nimž se můžeme více dozvědět o bratřích a jejich rodině. Sama zasvětila zbytek života pietnímu odkazu muže a celé rodiny.¹⁶

¹⁴ VANĚČKOVÁ, Blanka. *Regionální muzeum v Mikulově* [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://www.rmm.cz/region/2011/sebestova_zena.pdf

¹⁵ *Moravské zemské muzeum* [online]. 2010 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <http://puvodni.mzm.cz/mzm/osobnosti/mrstikove.html>

¹⁶ *Národopisná revue 1/96. Národopisná revue 1/96* [online]. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1996, VI.(1.), 52 [cit. 2023-03-16]. ISSN 0862-8351. Dostupné z: <https://revue.nulk.cz/wp-content/uploads/2021/04/r1-1996.pdf>

2. Hlavní rysy folklóru v regionu

V následující kapitole se budeme věnovat hlavním rysům folkloru na Hanáckém Slovácku. Popíšeme si zde zejména kroje a tance. Kroje budou více do detailů popsány z mikroregionu Modrých hor, kam řadíme obce Velké Pavlovice, Bořetice, Kobylí, Němčičky a Vrbici. Avšak v přílohách budou pro porovnání ukázky krojů z obou částí, tedy jižního i severního Hanáckého Slovácka.

2.1. Kroje

V této bakalářské práci, která je věnována celému Hanáckému Slovácku se u krojů zaměříme zejména na oblast Modrých hor, která je jižní částí zmíněného regionu. Jak jsme si popsali již výše, kroje jsou v různých vesnicích jiné. Typickým znakem, kterým lze rozlišit, odkud krojování pochází je dámský límec.

Hlavním znakem krojů Hanáckého Slovácka jsou objemné a nadýchané sukně, což je náznak hanáckých prvků. Severní varianta kroje má límec nahoru, zatímco jižní má límec položený na ramenou. Dalším rysem je také vázání šátku, který nosí děvčata, protože v každé vesnici je vázán jinak. Kroje prošly historickým vývojem. Vzhledem k dnešním možnostem se mnohdy nosí bohatěji zdobené rekonstrukce.¹⁷

2.1.1. Mužský kroj

Do mužského kroje patří „kordula“ (vesta), která je vyrobena z černého či tmavomodrého sukna. V některých obcích (zejména v Kobylí, Němčičkách a na Vrbici je hojně vyšívána; výjimkou jsou Bořetice a Velké Pavlovice, kde jsou kordule nezdobné. Přesto někteří krojovníci ve zmíněných obcích nosí i zdobené kordule). Při hodech mají ve Velkých Pavlovicích a Němčičkách na korduli mašli, která je opatřena voničkou s jednou stuhou. V Bořeticích, Němčičkách a Kobylí mají mašle pouze stárci a sklepníci.¹⁸ Dalším prvkem, který patří ke kroji jsou „gatě“ (kalhoty), které jsou ze stejného sukna a ve stejné barvě jako kordula, výjimku tvoří obec Vrbice, kde jsou kalhoty ve žluté barvě, říká se jim lidově „žlutice“. Některé kalhoty jsou zdobené výšivkami. Na kalhoty si dávají chlapci pásek, který je zdobený prošíváním a cvočky, zapíná se na přezku. Dalším kusem je „košela“ (košile), která je šita z jemného bílého plátna. Má vyšitou náprsenku a zapíná se na knoflíky. „Šmukáče“ (klobouky) nosí na hody pouze stárci a sklepníci. Na šmukáči najdeme

¹⁷ Rozhovor autorky s Janem Coufalem ze dne 26. 2. 2023

¹⁸ Stárek/stárka je označení pro vedoucí chasy, který má na starost zařizování hodů. Obvykle jsou 2 a více. Vždy mají na starost jeden den hodů. Sklepníci/sklepnice jsou dalším párem, který má na starost zařizování hodů. Sklepníci se obvykle starají o víno a dechovku, aby měli vždy co k pítí. Pokud je potřeba, tak vypomáhají stárkům.

přípevněnou trojcípou vonici, která je vyrobena z umělých květin. Ve Velkých Pavlovicích a ostatních vesnicích (kromě Němčiček, kde sklepníci nenosí šmukáče vůbec) u sklepníků je součástí šmukáče „ráhýnko“, což je dřevěná hůlka omotaná stuhou, ze které visí různě barevné pentle. Na hody vyrábí ráhýnko stárky. Na šmukáč se zasouvá za mašli a přišívá se, aby drželo pevně. Při hodech mají stárky hodové právo. V každé vesnici má trochu odlišnou podobu. Všichni sklepníci mají pod páskem bílou/modrou zástěru a ve Velkých Pavlovicích mají na klobouku přípevněno bílé kohoutí pérko (kosárek). Ke kroji muži nosí vysoké černé kožené boty. V některých vesnicích mají i malý podpatek.¹⁹

Při návštěvě přespolních hodů nosí chlapci stejný kroj, pouze s výjimkou toho, že žádný z nich nemá mašle ani šmukáč.

2.1.2. Ženský slavnostní kroj

Na oblékání je oproti mužskému kroji náročnější. Jako první si dívka obléká bílou košilku, která je zdobena krajkou a výšivkou. Dále je kroj tvořen kordulkou, která se obvykle šila ze stejného materiálu jako svrchní sukně. Vepředu i vzadu má výstřih a zapíná se na knoflíčky. Kordulky jsou obvykle různé barvy, v některých vesnicích pouze bílé. Svrchní sukně se obvykle šily ze sukna a byly zdobeny našitou portou, brokátem, nebo jsou ručně namalované (zejm. bílé sukně). Svrchní sukně jsou většinou různě barevné pro jednotlivé dívky. Pod svrchní sukní jsou spodničky, které jsou tvořeny sklady a přesně do sebe zapadají. Všechny sukně jsou naškrobeny, některé jsou škrobeny silně, jiné méně. Dívky obvykle nosí 4 spodničky. Po spodničkách se dávají rukávce, které jsou z tenkého plátna a poté se dává svrchní sukně. Mezi další kus kroje patří „fěrtoch“ (zástěra), která je ve Velkých Pavlovicích a Němčičkách jednobarevná a ušitá z jednoho kusu látky, například z brokátu. Po obvodu je olemována černou krajkou.²⁰

V Bořeticích, Kobyli a na Vrbici jsou fěrtochy olemovány bílou krajkou a dříve byly vyšívané, nyní jsou bohatě malované. Obvykle se fěrtochy nosily ve svátky, ve všední dny se nosily zástěry, které byly obyčejnější. Mezi další kus kroje patří punčochy, které jsou buď bílé, nebo černé. Bílé ručně háčkované (bubínkové) se nosí v Bořeticích, Kobyli a na Vrbici. V Němčičkách se nosí bílé punčochy a ve Velkých Pavlovicích černé.²¹

Dále se přesouváme k hlavě dívky, kdy stárky nosí na hlavě „rantály“ (věnce), které jsou zdobeny umělými květinami a na věnec se přípevňuje „kotúč“ (kotouč), který může vypadat

¹⁹ *Město Velké Pavlovice*. Znojmo: FPO Znojmo, spol., 2002. ISBN 80-902863-8-0.

²⁰ Tamtéž.

²¹ *Velké Pavlovice* [online]. Velké Pavlovice [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.velke-pavlovice.cz/krojovane-hody-30>

v každé obci trochu jinak. Příkladem je obec Kobylí, kde jsou na kotůč připevněny dlouhé mašle. Kotůč je vždy ozdoben, někde se vyráběl i doma. Uprostřed kotůče je perla neboli zrcátko s korálky. Do vlasů je provlečen obvykle kávovou lžičkou či dřevěnou špachtličkou. Po připevnění kotůče se nasazuje věnec, který se dříve nosil samostatně. Sklepnice a zbytek chasnic nosí turecké šátky, které se uvazují na tzv. záušnice neboli uzly po stranách hlavy. Pod tímto šátkem se nosí naškrobený bílý šáteček, který je opatřený krajkovým lemem a plní funkci zabránění propocení a také udržení šátku na hlavě, jelikož se připevňuje pomocí špendlíků. Ke kroji se nosí boty „blinerky“, což jsou černé boty do půli lýtek. Rukávce se šijí ke kroji z plátna. „Krejzl“ (límeč) se slabě škrobí a stahuje se šňůrkou. Obvykle se spíná zdobným špendlíkem, a vždy spočíval na ramenou. Rukávky, které jsou společně spojeny s límcem se zavazují podvazadly, která jsou tvořena mašlí, jež se přivazuje tkanicí. Mašle jsou obvykle ručně malované. Připevňují se tkanicí zezadu k pasu, dále k pravému boku a poslední stuha je pod krkem (límcem) a visí volně dolů. Mašle obvykle sahají k okraji fěrtochu. Nezbytným doplňkem je vyšívaný šáteček (kapesník), který nosí krojované dívky v ruce. Nosil se různě složený buď do čtverce, kosočtverce, nebo je složený „na tři rožky“. Při tanci spolutanečník přidržoval šátečkem partnerku, aby jí neponičil kroj zpocenou rukou. Šáteček je taktéž vyšívaný.²²

Na Hanáckém Slovácku je historickým zvykem, že není vhodné ke kroji nosit výrazné šperky a líčení, hodinky, tetování, sluneční brýle a další výrazné doplňky.

2.1.3. Ženský přespolní kroj

Přespolní kroj („přespolák“) je určen k oblékání na společenské události, hody a krojované plesy v okolních vesnicích. Je koncipován tak, aby oblékání nezabralo moc času a také aby si dívky mohly sednout. Údržba i cena tohoto kroje není náročná, proto si ho může dovolit více rodin. Sukně přespolního kroje se šije stejně jako kordulka. Podle typu přespolního kroje můžeme poznat odkud dívka pochází, a dívky nemusí přemýšlet, co si obléct. Obvykle má krojovaná přespolní chasa na hody a plesy vstup zdarma. Každý přespolní kroj se skládá z košilky (stejně jako u slavnostního kroje), bílé spodničky (některé vesnice je mají naškrobené) a na ní je sukně, obvykle jednobarevná, červená (Velké Pavlovice, Bořetice, Němčičky) nebo bílá či barevná, někdy se vzory květin (Kobylí, Vrbice). Sukni překrývá bílá zástěra (fěrtoch), která není nijak zdobena. Na košilku se dává kordulka a některé vesnice mají k přespolnímu kroji také rukávce s límcem. Dívky nosí stejné boty jako ke slavnostnímu kroji a pod nimi mají punčocháče či silonky (obvykle černé, hnědé nebo bílé). Vlasy mívají

²² *Město Velké Pavlovice*. Znojmo: FPO Znojmo, spol., 2002. ISBN 80-902863-8-0.

zapletené a jsou ozdobeny stužkou, která se hodí ke kroji. Když je chladno, mohou si dát dívky přes ramena vlněný šátek („vlnáček“) nebo bílé návleky na ruce, které mohou být ušitřeny z bílých svetrů.²³

2.2. Tance

Mezi nejčastější tance na Hanáckém Slovácku patří polka a valčík. Dalším oblíbeným a tradičním tancem je vrtěná, verbuňk, zavádka a skočná.

Jelikož jsou valčík a polka rozšířeny po celé České republice, v této bakalářské práci popíšeme tance, které na Hanáckém Slovácku vznikly a přetrvávají zde dodnes.

2.2.1. Verbuňk

Slovácký verbuňk řadíme do mužských tanců, které jsou skočného charakteru. Jde o improvizovaný tanec, který má zvláštní ráz. Tancuje se hromadně, ale je to individuální projev tanečníka, kdy tedy každý tancuje sám za sebe, jak to nejlépe umí. Tento tanec se tancuje na daný okruh písní. Název pochází z německého slova „Werbung“, což znamená najímání či ucházení se. Jedním z impulzů pro vznik tohoto tance byl nábor do vojenské služby. Verbuňk je rozšířený na celém Slovácku. Skládá se ze tří částí. První je předzpěv, kdy tanečník stojí společně s ostatními v půlkruhu, který je vázaný. Dalšími částmi jsou nejprve pomalý a následně rychlý tanec doprovázený hudbou.²⁴

Verbuňk jako sólový mužský tanec je zapsán na kulturním dědictví UNESCO. Tancuje se zejména na Slovácku, ale v každém regionu má své odlišnosti. Písně, které se na verbuňk tancují odrážejí téma vojny, kdy ženy oplakávaly své muže či syny. V dnešní době se tancuje na dechovou a cimbálovou muziku. Na Hanáckém Slovácku se s verbuňkem setkáme zejména na hodech, kdy jej tancují místní stárci a chasa po příchodu na krojovanou zábavu, odpoledne poté také přespolní chasy, které se vždy domluví s místními, zda mohou mít nástup (tedy uvedení chasy verbuňkem). Při nástupu jdou nejdříve chlapi, kteří se drží za ramena (obvykle ve dvojicích) a za nimi jsou děvčata, které se drží za ruce, někdy je také nástup ozvláštěn příjezdem na koňském voze či starších kolech. Při nástupu místní chasa zavádá přespolním víno, a poté je vždy vyhlášeno odkud přijeli. Poté začnou chlapi, držící se za ramena v půlkruhu zpívat, po dozpívání zahraje dechovka pomalý verbuňk a poté se tancuje v rychlém tempu. Tanečníci tancují obvykle dva druhy tance pro pomalý a rychlý verbuňk. Obvyklé figury pro pomalý verbuňk je podřep, snožmo a pro rychlý jsou typické výskoky. Po

²³ Přespolák [online]. Starovice, 2018 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.kroje-starovice.cz/prespolak/>

²⁴ Národní ústav lidové kultury: Slovácký verbuňk [online]. 2017 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.nulk.cz/2017/01/22/slovacky-verbunk/>

dotančení obvykle následuje úvratí, což je opakování tance rychlé sloky. Při verbuňku jsou zapojena také děvčata, která se rozdělí do kruhu (obvykle po čtyřech) a otáčí se obvykle po směru hodinových ručiček, zároveň se také přizpůsobují typu verbuňku. Po skončení chlapeci „zajuchají“ a poté místní stárci nabízí tanec přespolním, kdy se tedy vymění místní a přespolní chlapec/dívka. Na Hanáckém Slovácku je obvyklé, že se verbuňk tancuje spíše na dechovku. S cimbálem se verbuňk tančí zejména při vystoupeních souborů, na besedách, plesech, ale také při soutěžích o nejlepšího tanečníka verbuňku.²⁵

2.2.2. Zavádka

Zavádka je typickým hodovým tancem Hanáckého Slovácka, kdy do tance byla uvedena všechna děvčata, nejdříve ale stárky. Zavádka byla dříve obřadním a zahajovacím tancem prvního či druhého dne hodů. Slavnostnost tohoto tance byla dána krojem stárek a stárků, a také zbytku chasy. Stárci měli u sebe ozdobené fedro (hodové právo).²⁶

„Typologicky je zavádka prastarým tancem obcházivého charakteru, kterým obcházeli nejprve jednotliví stárci jedenkrát až třikrát kolem máje, pak společně se stárkami ve dvojicích, počínaje první stárkovskou dvojicí. Stárek a stárka v postavení čelem proti sobě a v držení za pravé ruce ve skrčení předpažmo obcházejí zavádkovým krokem v pořadí první až čtvrtý pár (pokud jsou čtyři stárci a čtyři stárky – v každé obci tomu tak není) kolem máje za zpěvu zavádkových písní 3/4 taktu a za hry hudců.“²⁷

Obvykle má zavádka odlišný text, ale základ písní je vždy stejný, řadíme sem nápěv *Ten klobócký zámek* (dává se název obce), *V zeleném háječku milovali se dva*, *Sódili se ti Klobócti s pánem*, *Dívča ze dvorečka*, *Enom ty mně, má panenka pověz*, *Zametala hůru* ad. V každé vesnici jsou texty odlišné, ale nápěvy jsou stejné. V posledních letech je také zvykem, že se do zavádky přidává text o místních stárcích/sklepnicích a jejich tanečních partnerkách, které vymýšlí obvykle muži, co zavádku zpívají. Snaží se najít vždy nějaké zajímavé informace o dívkách a chlapcích (často v nadsázce),

26. Druhá v šátku jde po stopách sestry,
holka pěkná nedělá průsery.
/: Po hodách má nástup, na Ostravskou školu
v němčině tam studovat hospodu.:/

27. /: Dívča ze dvorečka hledí do sluněčka, skoro-li
zajde.:/
/: Sluněčko zapadá, milá byla ráda, že šohaj
dojde.:/

28. Šel kmocháček s kmotřenku na huby,
obrátil jí fjertúšek naruby.
/: Ej kmotřenko kmotro, jak se vám to líbí,
ej, kmocháčku, lepší jak ty huby.:/

Obr. 2.: Ukázka zavádky z Velkých Pavlovic

²⁵ BLAŽEK, Jan. *Verbuňk hanáckých Slováků* [online]. Hustopeče, 2012 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.hustopeckachasa.cz/hanacke-slovacko/verbunk-hanackych-slovaku/>

²⁶ In: JELÍNKOVÁ, Zdena. *Zavádka a skočná*. 1. Břeclav: Okresní kulturní středisko, 1984

²⁷ Tamtéž, s. 19

kteří se stali hlavními páry hodů. Texty se také odlišují nářečím, např. v Modrých horách se zpívá místo sódili súdili.²⁸

Výše je poskytnuta ukázka textu ze Zavadky ve Velkých Pavlovicích.

2.2.3. Vrtěná

Tento tanec pochází z oblasti Podluží, konkrétně z Lanžhota. Přestože Hanácké Slovácko vzniklo později a má pro tento tanec svá určitá specifika, vidíme zde spoustu společných znaků i z oblasti Podluží. Jelikož lze vrtěnou na Hanáckém Slovácku stále považovat za jeden ze stěžejních folklorních tanců, bude na následujících řádcích popsána.

Má dvě části, kdy je první zpěv písni postupně po slokách (nejdříve 1. sloka, kterou poté dechová hudba zopakuje). Při zpěvu stojí dvojice v půlkruhu kolem máje, společně se všichni drží a zpívají sloku písni. Poté následuje víření, kdy rychlými kroky s mírným podřepem na vnitřní noze tancuje dívka s chlapcem, mají spojené paže. Jsou zde vkládány i natřásavé pohyby.²⁹

²⁸ Tamtéž.

²⁹ *Lidová kultura* [online]. 2019 [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: <https://www.lidovakultura.cz/2019/08/02/j-2-vrtena-z-lanzhota/>

3. Významné hudebně-folklorní akce

V této kapitole budou rozebrány nejvýznamnější hudebně-folklorní akce, které se na Hanáckém Slovácku konají. Jelikož je oblast Hanáckého Slovácka velmi rozsáhlá, pozornost se zaměří zejména na mikroregion Modrých hor. Postupně popíšeme průběh hodů a jednotlivé dny. Dále krojované plesy, vinobraní, masopust, folklorní festivaly, které se v této oblasti konají. V neposlední řadě budou zmíněny poutě, které jsou také součástí folkloru.

3.1. Hody

Hody jsou jednou z nejvýznamnějších folklorních akcí, které na Hanáckém Slovácku nalezneme. Původní význam mají hody zejména v poděkování za úrodu a snaze zajistit ji i v dalších letech, s čímž souviselo, že na této slavnosti bylo zajištěno pohoštění v podobě jídla a pití. Postupem času hody získaly také církevní význam, kdy se datum slavnosti určuje podle svátku patrona, kterému je zasvěcený kostel. Hody nalezneme také v Čechách, ale tam se označují slovem posvícení. Lidé si dopřáli jídlo, které pro ně bylo vzácné. Jednalo se zejména o koláče, sladkosti a různé druhy masa. Hody jsou slavností zejména mladých, ale zapojuje se celá obec. Děti a mládež (některé dny i dospělí) se oblékají do slavnostních krojů, a v těchto oděvech jdou průvodem obcí, kde mohou nejen místní vidět krásu, která je se slavností spojena.³⁰

Nyní zde budou popsány hodové dny, které se konají na území Modrých hor. Před samotnou slavností ještě probíhá stavění máje, obvykle je to v pátek ve večerních hodinách, výjimkou je Kobylí, kde se mája staví již ve čtvrtek. Sobotní den je poté vyhrazen na úklid (v Kobylí a Němčičkách začíná hodová zábava již v sobotu) a samotná slavnost začíná nedělí.

3.1.1. Neděle

Neděle je nejslavnostnějším dnem hodů. Začíná se vždy ranní mší svatou, které se účastní také místní chasa. Po mši svaté následuje pozvání kněze na hody a přechod ke starostovi, kde stárci žádají o povolení hodů, poté následuje zvaní všech občanů. Samotné zvaní po obci, které probíhá vždy dopoledne je doprovázeno dechovou hudbou. Odpoledne se sejdou krojovaní chlapi v restauraci (společně s dechovkou), odkud poté vychází ke stárce domů, kde jsou připravena krojovaná děvčata a také bohaté občerstvení. Před domem stárky se vždy tancuje. Nejprve samotný stárek a stárka, poté rodiče se stárkou a stárkem. Postupně se k tanci přidává i zbytek chasy. Poté se všichni radí do průvodu, který je podívanou pro celou obec. Vepředu (v některých vesnicích až na konci) jdou děti, za nimi stárky a stárci, dále sklepníci,

³⁰ *Hody: připomínka zasvěcení kostela i poděkování* [online]. Deník.cz, 2014 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: https://slovacky.denik.cz/zpravy_region/hody-pripominka-zasveceni-kostela-i-podekovani-30140822.html

dechovka a zbytek chasy. Barva kroje pro tento den není určena, děvčata nosí kroj různých barev (kromě bílé). Celý průvod je opět doprovázen dechovkou. Po příchodu na taneční plac (obvykle u sokolovny) má nástup celá chasa. Poté je prostor pro tanec i pro ostatní. Specifickým symbolem neděle na celém Hanáckém Slovácku je příjezd přespolních chas (lidově řečeno „přespoláci“), kteří mají také sólo a vždy je vyhlášeno, odkud daná chasa přijela. Některé chasy jsou početnější, v jiných jsou třeba jen 2 chlapci a 1 dívka či pouze chlapci. Vrcholem neděle je přespolní sólo, které je velkou podívanou pro ostatní, jelikož je vždy plný celý taneční parket. Po sóle následuje večere a zábava do ranních hodin.³¹

3.1.2. Pondělí

Na hodové pondělí se obvykle začíná opět zvaním občanů na hody (ve větších obcích, které se v prvním dni nestihnou projít celé). Poté opět následuje sraz u stárky a průvod obcí. Děvčata na sobě mají opět kroj různých barev (kromě bílé). V pondělí odpoledne se koná tradiční zavádka, která byla popsána výše. Po zavádce je opět večere a zábava pokračuje do ranních hodin. Tento den je určený zejména pro místní či návštěvy, obvykle v pondělí moc přespolních nejedí. Výjimkou je obec Vrbičice, kde se tradiční zavádka tancuje v úterý.³²

3.1.3. Úterý

Úterý je ve vesnicích (kromě Němčiček a Kobylí) vrcholem hodů. Chasa se opět sejde u stárky doma, ale změnou je, že zde není pouze chasa, ale také „ženáci“ neboli ženatí pánové s manželkami a dětmi. Všechna krojovaná děvčata mají oblečeny bílé sukne. Ženáci nosí obvykle přespolní kroj (červenice) či barevné sukne (aby se odlišili od svobodných děvčat). Tradice ženáčů je jednou z nejmladších, sahá do počátku 90. let, kdy se začali ženatí pánové oblékat a zapojovat do hodů alespoň odpoledne. Postupně se k mužům přidaly také jejich manželky. Ženáci jdou v krojovaném průvodu vzadu. V úterý je vždy nejdelší průvod, ale zároveň je to pro obec nejpestřejší podívaná. Odpolední sólo ve Velkých Pavlovicích a Bořeticích patří dětem, pro které je připraveno tzv. sólo čmeláci (Velké Pavlovice) či sólo osáci (Bořetice). Jedná se o sólo, při kterém se hrají většinou dětské písně a tancují nejen děti, ale i dospělí. Při sóle dostávají napít kofoly a k jídlu sladkosti. Při večerní zábavě jsou v některých vesnicích z řad ženáčů voleni staří stárci. Jednou z výjimečností je ve Velkých Pavlovicích sólo bosky, bez košil a v trenkách, která jsou považována za jednu z nejveselejších částí hodů. Obvykle v úterý také přijíždí alespoň pár přespolních.³³

³¹ *Velkopavlovické hody: historie a současnost*. [Brno]: Pro město Velké Pavlovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2010. ISBN 978-80-87332-03-0. + osobní zkušenost

³² Tamtéž. + osobní zkušenost

³³ Tamtéž. + osobní zkušenost

3.2. Krojované plesy

Krojované plesy probíhají od ledna do začátku postní doby. Stejně jako hody, jsou doprovázeny dechovkou. Děvčata mají bílé sukně a všechny mají kotůč. Všichni místní chlapci mají při plese klobouky. Na plese se každoročně tancuje Moravská, Česká či Slovácká beseda, kterou hraje dechovka. Pro místní je to opět velkou slavností, kdy mohou vidět všechna děvčata ve velkém kroji. Ve Velkých Pavlovicích mají obvykle vystoupení (předtančení) děti z dětského souboru Sadováček, který funguje v mateřské škole.³⁴

3.3. Vinobraní

Vinobraní je období sklizně a výroby vína, ale jde také o oslavy a zábavy. Je to vyvrcholení celoroční vinařské práce. Výroba vína má u nás v České republice dlouhou a bohatou tradici. Zarážení hory je jednou z tradic, které na vinobraní probíhají. Jde o scénku, kde jsou představeni hotaři, kteří v období před sklizní hlídali vesnice, protože do vinohradu směl vstoupit jen vinař. Hotaři tedy odháněli zloděje i špačky. Dnes jde tedy o scénku, která je spojena s lidovými oslavami, kdy se vztyčí opentlená májka, kolem které se zatluče dvanáct kůlů, jež symbolizují měsíce v roce, kdy vinaři pracují na vinici. Poté následuje přísaha hotařů. Celé zarážení je provázeno muzikou. Vinobraní, tedy sběr hroznů obvykle začíná koncem léta a začátkem podzimu, záleží na odrůdě hroznů, které dozrávají od srpna do konce října. Samotná akce vinobraní, kde je možné ochutnat burčák, probíhá většinou v první polovině září v různých větších městech.³⁵

3.3.1. Vinobraní ve Velkých Pavlovicích

V následující části popíšeme vinobraní, které probíhá v mikroregionu Modrých hor, konkrétně pak ve městě Velké Pavlovice. Vinobraní zde trvá od pátku do soboty. Pro návštěvníky je připraven bohatý program jako je hudba, tanec a divadlo. Pro děti jsou připraveny hry. Návštěvníci mohou ochutnat víno a burčák od místních vinařů. Je možné se podívat na řemeslný jarmark, kde jsou ukázána lidová řemesla, je možné jít také na kolotoče, projet se na koňské bryče či vláčkem. Každý rok je program jiný, většinou je vždy něco přidáno. Vždy se ale na vinobraní koná pestrobarevný průvod krojované chasy, který je ozvláštněným symbolem vinobraní, tedy vinnými hrozny. Většina děvčat z chasy je v přespolním kroji, který se nazývá červenice, ale část (zejména stárky a sklepnice) je ve velkém kroji. Celý průvod je provázený dechovou hudbou, tak jako průvod na hody. Na vinobraní nechybí tradiční divadelní

³⁴ Krojovaný ples [online]. Velké Pavlovice, 2020 [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://www.velke-pavlovice.cz/krojovany-ples-20>

³⁵ Víno mapa. *Víno mapa* [online]. 2020 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.vinomapa.cz/vinobrani/>

zpracování vinařského rituálu „Zarážení hory“, kterou hrají místní ochotníci společně s chasou, při kterém obvykle hraje cimbálová muzika.³⁶

3.4. Masopust (fašank)

Toto období nemá přesné kalendářní vymezení. Začíná po skončení Vánoc, obvykle 7. ledna po svátku Tří králů, ale konec nelze přesně stanovit, jelikož masopustní období končí den před Popeleční středou, tedy v masopustní úterý. Období masopustu je zejména v lednu a únoru. Masopust tedy nemá přesné vymezení. Někdy může být dlouhý, jindy naopak krátký.³⁷

Název se skládá ze dvou slov, tedy maso a půst. V tomto období se lidé zřikali nejen masa, ale také zábavy a všeho, co je rušilo ve všedním životě. Proto bylo potřeba se před tímto obdobím hodně najíst, zejména masa. Lidé se veselili, tancovali, zpívali, měli spoustu jídla a pití, prováděli různé legrace. Tyto zvyky se neustále mění, ale některé jsou aktuální dodnes.³⁸

Celý masopust je doprovázen hudbou. V průvodu hraje buď dechovka, akordeon nebo housle (někdy i kombinace akordeonu a houslí). Po průvodu při posezení je prostor pro povídání, ale v některých vesnicích hraje pro zpestření odpoledne a večera cimbálová či dechová muzika. Také ostatním hrává již zmíněný akordeon, na který lidé mohou tancovat.

3.4.1. Obchůzky a masky

Obchůzka znamená návštěva příbytků, kdy se chodí v masopustních maskách dům od domu, a vždy u domu koledují. Obchůzky se dodržují zejména na vesnici, ale nejsou tak časté, více se udržuje samotný masopust s průvodem a prezentací masek.

Typickým rysem masopustu jsou také masky. Názvy masek nemůžeme brát doslovně, protože význam je většinou odvozen od vnějších znaků, které mají určitou symboliku. Mezi masky, které v průvodu můžeme najít, řadíme židy, řezníky, kominíky, kobyly, medvědy a další. Každá maska má typický oděv, který může mít také různou symboliku. Nesmíme zapomenout také na zvířecí masky, které jsou považovány za nejstarší.³⁹

3.4.2. Současnost

K současnému masopustu stále patří veselí. Na Hanáckém Slovácku bohužel tato tradice není tolik zažita a v posledních letech se spíše obnovuje. Mezi zvyky, které se udržely a opět se

³⁶ *Velkopavlovické vinobraní* [online]. Velké Pavlovice, 2023 [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.velke-pavlovice.cz/velkopavlovicke-vinobrani-195>

³⁷ LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Praha: Lidové noviny, 2004. ISBN 80-710-6525-0.

³⁸ *FolklorStyl* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.folklorstyl.cz/masopust-fasank>

³⁹ LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Praha: Lidové noviny, 2004. ISBN 80-710-6525-0.

vrací řadíme vodění medvěda, tanec pod šable a doprovod hudby při masopustním průvodu, kde nechybí ani basa. Také se uchovaly recepty na boží milosti a masopustní koblížky, na kterých si každoročně pochutnávají nejen děti.⁴⁰

3.5. Poutě

Pouť, jiným slovem cesta, je určitý směr, linie. Tato cesta může být vyšlapaná či nevyšlapaná. Putování může být buď společné či soukromé, náboženské, ale také sportovní. Slovo pouť se také používá pro označení tradiční letní slavnosti a souvisí i se spojením „dostat pouti“, což je hmotný dárek, často jde o perníkové srdce, které je symbolem většiny poutí.⁴¹

3.5.1. Náboženská tradice

„Pouť je cesta. V náboženském smyslu cesta pokání, uctívání, proseb a díkůvzdání. Cesta k místům naplněným boží mocí. Je to jistá oběť, dar Bohu. Fyzická námaha, vytržení z běžného rytmu života. Fenomén poutí je zakořeněn ve všech světových náboženstvích. Připomínáme si dnes často citované pouti buddhistů do Lhasy, muslimů do Mekky nebo biblických židů do Jeruzaléma. V křesťanském světě jsou od dob raného středověku známé pouti k místům nejsvětějším. Do Svaté země, k Božím hrobu, na Golgotu, do Betléma, do ‚věčného města‘ Říma. K místům, kde se odehrály nejvýznamnější děje Nového zákona. K hrobům a ostatkům světců, například jedna z nejslavnějších poutí k hrobu sv. Jakuba ve Španělském Santiagu de Compostella.“⁴²

3.5.2. Pouť v Žarošicích

Žarošice jsou mariánským poutním místem, které se nachází v blízkosti Kyjova. Tato obec spadá do Hanáckého Slovácka. V Žarošicích se nacházely dva kostely. Starší, který byl nazývaný *Mezi Vinicemi* byl poutním kostelem. Druhý ležel u osady Silničná a byl zasvěcený Panně Marii. Nyní se kostel nachází přímo ve vsi a jde o farní kostel, který je mladší, zasvěcený svaté Anně.⁴³

Pouť v Žarošicích se řadí k nejvýznamnějším poutím na Moravě již několik staletí. Pořádá se zde tradiční pouť, které se říká „Zlatá sobota“ a připadá každoročně na sobotu po 12. září, kdy se slaví svátek jména Panny Marie. V obci se Panna Maria uctívala již od středověku, a to v klášteře, který se nacházel nedaleko Žarošic. S tímto místem je také spojena česká královna

⁴⁰ *FolklorStyl* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.folklorstyl.cz/masopust-fasank>

⁴¹ LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Praha: Lidové noviny, 2004. ISBN 80-710-6525-0.

⁴² In: LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. 1. Praha: Lidové noviny, 2004, s. 175. ISBN 80-710-6525-0.

⁴³ *Poutní místa na Moravě a ve Slezsku* [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://poutni.ado.cz/zarosice/zarosice.htm>

Alžběta Rejčka, která ve 14. století věnovala klášteru novou mariánskou sochu, kterou vyměnila za dřívější zobrazení. Poté, co se zbudoval nový farní kostel, dostal klášter název „Stará Matka boží mezi vinicemi“. Několik staletí sem putovali poutníci s vírou v to, že má socha zázračnou moc. V roce 1795 byl císařem Josefem II. klášter zrušen. Na svátek Panny Marie do Žarošic přišli poutníci a ze zavřeného kostela vynesli sochu a přenesli ji do nového farního kostela, který se nacházel v obci. Od té doby se stal Žarošický kostel nositelem poutí, které se zde konají již přes 200 let.⁴⁴

„Celé odpoledne do vsi proudí procesí z různých moravských obcí z blízkého i vzdáleného okolí – Brněnska, Hanáckého Slovácka, Kyjovska, Malé Hané, Podluží, z Třebíčska i odjinud. Centrem každého procesí je ověčená socha P. Marie nesená nad hlavami na speciálních nosítkách. Samo věnění má svůj řád, ale i místní specifika s vazbou na zvykoslovnou tradici.“⁴⁵

Významnou roli na této pouti zastává také hudba. Mše svatá, která se na poutním místě koná, je doprovázena dechovou hudbou. Hrají se zejména písně zasvěcené Panně Marii a lidé s dechovou hudbou zpívají. Při průvodu je hudba také nezastupitelná, protože se na Zlatou sobotu (v září) zpívá píseň *Před věky zvolená* a na Fatimskou slavnost (v květnu) píseň *Fatimské Ave*. Píseň předzpívává zpěvák a lid opakuje společně s dechovou hudbou, která vždy opakuje po sólistovi. Píseň se pouští přes rozhlasovou stanici, aby mohli lidé v průvodu také zpívat.

3.5.3. Pout' v lidové tradici

V obcích se poutě konají obvykle podle svátku místního patrona, kterému je zasvěcený kostel. Do některých míst přichází poutníci s procesím (jako do Žarošic), ale někde tato tradice není zachována. Vždy je ale sloužena mše svatá, na kterou se připravuje celá obec. Poutě se konají nejen na Moravě, ale také v Čechách. Většinou je pout' spojena i s večerní zábavou, která je zvláště pro mladé.⁴⁶

3.6. Folklorní festivaly

Na Hanáckém Slovácku vznikl pouze jeden folklorní festival, který se nazývá Kraj beze stínu. Budeme se zde také věnovat Mezinárodnímu folklornímu festivalu ve Strážnici, přestože Strážnice nepatří do Hanáckého Slovácka. V práci ho popíšeme, protože na tento festival jezdí i lidé z Hanáckého Slovácka a někteří chlapci se zapojují do Mezinárodní soutěže verbířů,

⁴⁴ LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Praha: Lidové noviny, 2004. ISBN 80-710-6525-0.

⁴⁵ Tamtéž, s. 189

⁴⁶ Tamtéž.

kteřá na festivalu probíhá. Vždy se vybírá nejlepší verbíř z festivalu Kraj beze stínu. Pro některé je návštěva festivalu každoroční tradicí.

3.6.1. Kraj beze stínu

„Kraj beze stínu vznikl již v roce 1976 z iniciativy pana Martina Foretníka a jeho spolupracovníků ze Slováckého krúžku v souvislosti s přípravou pořadu regionálního programu Krajem zavádky pro Mezinárodní folklorní festival ve Strážnici. Slavnosti v prvních letech navazovaly na úspěšné akce jako Vinobraní, Slovácké svatby, Dožínky, Zarážení hory, Na besedě u cimbálu nebo soutěž Zpívá celá rodina, do kterých se zapojovali nejenom členové ‚krúžku‘, ale i mnoho dalších obyvatel obce.“⁴⁷

Protože se z kraje postupně vytrácely kroje a místní obyčej, tak malíř Ludvík Kratochvíl a učitel Josef Valihřach založili roku 1948 Slovácký krúžek, jelikož chtěli oživit lidové tradice. Krúžek měl mnoho vystoupení, a to například ve Strážnici, Tvrdonicích, na krojovaném plese v Praze, několik návštěv bylo na Slovensku a objevili se také v Československé televizi. To vše se odehrálo díky vedení Martina Foretníka, který se také podílel na vybudování národopisného areálu v Krumvíři, kde se festival odehrává. Název festivalu byl převzat z knihy Jana Herbena. Festival nejdříve oslovil folklorní uskupení z Hanáckého Slovácka, ale později se zaměřili na hosty z regionů v okolí, ale také na Čechy, Slovensko a Itálii. Díky těmto folklorním slavnostem vznikly folklorní soubory pro děti i dospělé. Festival měl také pauzu od konání, ale nyní je pořádán každý lichý rok druhý červnový víkend. Součástí festivalu je i soutěž verbířů, z níž vítěz postupuje do finále MFF ve Strážnici.⁴⁸

3.6.2. Mezinárodní folklorní festival Strážnice (MFF)

Tento festival se koná každoročně poslední víkend v červnu. Na festival přijíždí mnoho návštěvníků nejen z Hanáckého Slovácka, ale také ze zahraničí. Festival je v bakalářské práci zmíněn, protože sem každoročně jezdí účinkující z Hanáckého Slovácka i přesto, že Strážnice neleží na Hanáckém Slovácku. MFF pořádá Národní ústav lidové kultury a představuje folklor v různých úpravách a stylizacích. Dodnes se zachovala také soutěž o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku. Festival probíhá v amfiteátrech zámeckého parku, ve vinohradnickém areálu a ve strážnickém skanzenu. Komornější program se odehrává na zámku.⁴⁹

⁴⁷ *Kraj beze stínu* [online]. 2023 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.krajbezestinu.cz/kraj-beze-stinu>

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ *MFF Strážnice* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://festivalstraznice.cz/o-festivalu/historie-festivalu/>

4. Významná folklorní hudební tělesa

V poslední části bakalářské práce se budeme věnovat významným hudebně-folklorním tělesům, které na Hanáckém Slovácku působí. Zaměříme se na dechové a cimbálové muziky. Jelikož je v této oblasti mnoho těles, tak si zde charakterizujeme dvě vybrané dechovky a dvě cimbálky. S těmito tělesy byly provedeny rozhovory, které jsou zahrnuty v textu.

Do této kapitoly lze zahrnout také lidové a umělé písně, které jsou důležitou součástí folkloru. Hrají se známé, ale i nově složené písně. I nové písně mají své místo v lidové hudbě, zejména na Hanáckém Slovácku, kdy píseň *Došel tichounce*, kterou složil nynější kapelník DH Lácaranky znají mnozí folklorně angažovaní lidé. V této části práce si ukážeme, jak jsou zapsány noty pro dechové a cimbálové muziky.

„V lidových písních se odráží smutné i radostné chvíle lidského života. Častými motivy jsou láska, válečné události, práce a plody přírody. Tradiční tance na hanáckém Slovácku jsou zachovávány do dnešních dnů, jedná se především o hanáckoslovácký verbuňk, skočnou a starodávný obřadní hodovní tanec „zavádka“ – tyto i další tance s nadšením udržují místní folklorní soubory. K nejstaršímu hudebnímu doprovodu patří gajdošská a hudecká muzika, kterou od konce 18. století začal doprovázet cimbál. Cimbálové muziky byly v druhé polovině 19. století vytěsňeny štrajchem a ve 20. století zcela převládla dechová hudba. Dnes se na hanáckém Slovácku uplatňují dechové kapely a cimbálové muziky.“⁵⁰

Při hodech probíhají také tradiční sóla, která trvají často hodinu bez přestávky, někdy i déle. Muzikanti je hrají z paměti obvykle ve dvou tóninách. Začínají vždy valčíkem a postupně přejdou do polky. Často jsou tyto písně koncipovány tak, aby si mohli zaspívat i lidé. Jak je každá kapela hraje si popíšeme u samotných dechovek.

4.1. Dechová hudba Lácaranka

Dechová hudba Lácaranka pochází z Kobylí. Název získala podle kopce Lácery, který se nachází nad Kobylím. Založili ji v roce 1975 Metoděj Hanák a Jaroslav Haman jako dětskou dechovku, která byla složena z mladých muzikantů ve věku 10-13 let. Postupně začali hrát na plesech, hodech a různých tancovačkách. Většinou hrají v okolí Kobylí, čímž přispívají k udržení živé folklorní tradice v rodném kraji. Hráli také na mezinárodních festivalech v Rakousku, Německu a Francii. V roce 1994 vyhráli mezinárodní soutěž malých dechových orchestrů Zlatá křídlovka. Mezi současné členy Lácaranky patří Pavel Svoboda, který je kapelník a společně s Patrikem Machů a Milanem Knápkem ml. hrají na křídlovky. Na

⁵⁰ *Současnost a historie lidové kultury v regionu* [online]. Modré hory [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.modrehory.cz/lidova-kultura>

baryton hraje Libor Pokorný, který je zároveň uměleckým vedoucím, tenor Pavel Němeček, doprovody hrají Milan Mikulica, Petr Kostiha a Martin Pavka. Klarinetisty jsou Martin Kavický a Petr Hodes. Na tubu hraje Lukáš Urbánek a na bicí Miroslav Hutr. Zvukařem je Matěj Ostřížek. Mezi zpěváky je Josef Ovečka.⁵¹

Metoděj Hanák z Brumovic v r. 1967 založil kapelu Rozmařilku, která se ale postupně rozpadla, protože většina hráčů odešla na vojnu. R. 1975 nechal místním rozhlasem vyhlásit, že zakládá novou kapelu. Většina na žádný nástroj nehrála, ale šli to zkusit. Dohromady se jich sešlo 50 a pan Hanák každému určil nástroj, který by se k němu hodil, nakonec jich zůstalo 12 (ve věku 12-17 let). Z toho vznikla dětská dechová kapela a takto společně ve stejném složení hráli do roku 1983, kdy začali odcházet první chlapi na vojnu. V r. 1986 přišli zpět z vojny, dechovku obnovili a ihned hráli na akcích. Kapelníci se po vojně prostrídali, jelikož Metoděj Hanák měl už vysoký věk, ale když byla nějaká akce, brali ho s sebou. Mezi kapelníky patřili Josef Kaňa, Pavel Kadrnka a současný Pavel Svoboda.

Členové v kapele zůstávají, jak dlouho chtějí, pokud není žádný problém (z hlediska hudebních výkonů či chování v kolektivu). Zpěváci do kapely přišli až později, téměř po 4 letech, ale už předtím zpívali samotní muzikanti, jelikož bez zpěvu to pro lidi nebylo záživné. Pro dechovku skládá již od vzniku kapelník Pavel Svoboda, některé jeho písně se hrají dodnes. Pro kapelu byla dechovka vždy koníček, ale pro Pavla Svobodu je to v posledních 5 letech i práce, která ho živí, jelikož kvůli zhoršenému zraku nemůže vykonávat skoro žádnou práci. Zajímavé ale je, že všichni v kapele byli amatéři, pouze 2 členové se lidovou hudbou začali živit.

Lácaranka měla odjakživa mnoho příležitostí kde hrát, je jednou z nejvýznamnějších kapel na Hanáckém Slovácku. Nyní si nastavili, že hrají maximálně 3 dny (obvykle sobota, neděle, úterý) v týdnu, aby to bylo přijatelné pro všechny členy. Důležitým prvkem Lácaranky je od jejího vzniku až dodnes bavit lidi. Některé kapely chtěly spíše vydělávat, avšak pro ně bylo vždy důležité hrát pro lidi. Písně na zábavách hrají hlavně podle nálady a podle toho, jak zábava plyne, často reagují na lidi, kteří si někdy také poručí nějakou píseň.

Na soutěže jezdili již od začátku svého působení, což byly různé dětské soutěže. Hlavní metou pro amatérské dechovky, tedy i Lácaranku byla soutěž *Zlatá křídlovka*, na které v roce 1992 získala 3. místo a v roce 1994 vyhrála celou soutěž jako první dechová hudba okresu Břeclav. Poté je oslovila Česká televize, takže natočili v roce 1993 na Vrbici televizní pořad (díky úspěchu na *Zlaté křídlovce* je oslovila televize sama).

⁵¹ Lácaranka [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <http://lacaranka.cz/charakteristika/>

CD nahrávají pravidelně po 5 letech, ale nikdy to nedělali pro výdělek, spíše pro zábavu. Na zvukovém nosiči je vždy půlka písni od Pavla Svobody a půlka autorů, které rádi hrají (např. Moravanka Jana Slabáka).

Při hraní sóla na hodech je daná šablona, kterou má kapela nahranou. Přípravou na toto hraní je, že muzikanti hrají z paměti, bez not. Sóla se hrají v tóninách F dur a B dur. Vždy záleží, jak je to pro danou písničku vhodné. Hanácké Slovácko je hodně ovlivněno Podlužím a často se také hrají písně z tohoto kraje.⁵²

⁵² Rozhovor autorky s Pavlem Svobodou a Josefem Kaňou ze dne 9. 3. 2023

4.1.2. Ukázka valčíku na píseň Kvítek polajky (DH Lácaranka)

Druhou ukázkou od DH Lácaranky je píseň *Kvítek polajky*. Je uveden zápis not pro nástroje a text pro zpěváky. Píseň složil kapelník Pavel Svoboda, který poskytl i noty. Text napsal Pavel Karlík. Celý valčík je ve tříčtvrtečním taktu.⁵⁴

Dirigent in C **Kvítek polajky**
Hudba: Pavel SVOBODA
Text: Pavel KARLÍK

(Valčík)

9 ①

17 ②

22

© Pavel SVOBODA 06/2020
Notografia: Pavol Prostredný

⁵⁴ Rozhovor autorky s Pavlem Svobodou a Josefem Kaňou ze dne 9. 3. 2023

Kvítek polajky
- Dirigent in C -

2

28

Drevá

Křídlovky

Ten./Bar./Trb.

Doprovody

Bass

D.S. al 3. vol

34

2.

Soli

3.

4.

Dál

Soli

mf

1) Z rána za rosenky už slunéčko vstává,
šohájek koníčkom čistej vody dává.
/: Podkúvky cingajú načesané hřívy,
dojdi za mnú milá šak je deň bílý :/ .

2) Úvratím šohájek vrané koně vede,
myslí na frajárku, na ty oči hnědé.
/: Až lúku pokosím, o tebja poprosím,
tatička, maměнку, v srdci ťa nosím :/ .

MEZIHRA

3) Z večera vonívá v lúce květ polajky,
dočkat sa nemože srdénko frajárky.
/: Kvíteček utrhnú, do vlasů jí ho dám,
povím jí do očí jak moc rád ju mám :/ .

4.2. Dechová hudba Sokolka

Dechová hudba Sokolka pochází ze Šakvic. Byla založena v roce 1992. Není jedinou dechovkou, která vznikla v Šakvicích. Hrají na plesech, hodech, vinobraních, společenských akcích a soutěžích. Mezi členy Sokolky patří kapelník Jan Svoboda, který hraje na tenor, umělecký vedoucí Zbyněk Bílek, který hraje na křídlovku, zpěváci Petr Svoboda a Jiří Salajka, zpěvačky Markéta Fuchsová a Jana Indrová a zvukař Stanislav Hrdlička. Mezi další členy kapely patří barytonista Jan Svoboda ml., trombonista Jakub Kostrhun, Zuzana Valčuhová, která hraje Es klarinet, Jakub Böhm, jenž hraje klarinet B, na křídlovky hrají Richard Kořínek a Lukáš Melichar, na trumpety Tomáš Boleslav, Matěj Hycl, hráčem na tubu je Jiří Sadílek a na bicí hraje Jiří Svoboda.⁵⁵

Historie Sokolky sahá do 70. let minulého století, kdy v Šakvicích působil hudebník Josef Šural, který postupem času v Šakvicích založil 4 dětské kapely, které společně hrály, rostly a některé dodnes stále působí, např. DH Tůfaranka, která se při odchodu na vojnu rozpadla, ale poté se členové opět dali dohromady a společně hráli. V roce 1992 vznikl nápad, že by se mohla založit ještě jedna kapela Šuralových odchovanců, protože se vraceli chlapani z vojny a nebylo kde hrát. Takže r. 1992 vznikla kapela Sokolka, kdy prvním kapelníkem byl František Bílek, jehož syn stále v dechovce hraje a dělá uměleckého vedoucího. Poté se kapelníci měnili. Od roku 2001 až dodnes dělá kapelníka (v pořadí čtvrtého) Jan Svoboda. Nyní je v kapele z původního složení pouze sám kapelník. Někteří členové nyní hrají v jiných dechovkách. V Sokolce jsou zastoupeny všechny generace. Nejmladšímu členovi je 17 let. Hráči jsou většinou z okolí Šakvic. Dohromady je v tomto tělese 12 muzikantů a zpěváci se spíše střídají, na akcích obvykle zpívají 2, 3 nebo 4 záležiti, kolik jich zrovna může. Dechovka je pro většinu koníčkem.

Sokolka v hodové sezóně obvykle hraje alespoň jednou za týden, ale pokud je nabídka hrát ještě další den jinde, tak kapelník napíše ostatním, zda by chtěli hrát. Pokud ale většina nesouhlasí, tak tuto nabídku nepřijmou, protože rádi hrají ve stejném složení.

Repertoár závisí zejména na typu zábavy a na lidech, kteří jsou přítomni, protože každá zábava je jiná. Často se domlouvají při hraní, kterou píseň právě zahrát. Podílí se na tom muzikanti i zpěváci. Mají nějaký základ, ale písně obměňují podle toho, jak se zábava vyvíjí. Autorské písně nemají, ale dříve působil v kapele jako umělecký vedoucí známý hudební skladatel Vladimír Pfeffer, který hrál i v Moravance a Moravěnce, a je autorem spousty známých písniček. Nyní už se Sokolkou kvůli stáří nespolupracuje. Pod jeho vedením natočili

⁵⁵ SVOBODA, Jan. *Sokolka ze Šakvic* [online]. 2016 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://blaskapellesokolka.wixsite.com/sokolka-ze-sakvic-de/blank>

6 hudebních nosičů a jedno DVD. Natočili také 3 samostatné pořady pro Českou televizi. Kapela často hraje jeho písně, ale i písně od jiných autorů. Mezi úspěchy kapely patří účast na soutěži *O zlatý hrozen jižní Moravy v Mikulově* (v 90. letech), což byla regionální soutěž, kde Sokolka vyhrála třikrát. Další soutěží, které se kapela zúčastnila, byl *Polkafest* (soutěž dechových orchestrů, která se konala každý rok a natáčela ho Česká televize), což byla celostátní akce, které se Sokolka zúčastnila, a v roce 2002 v Lysé nad Labem soutěž vyhrála. Celá soutěž byla natočena Českou televizí a dodnes se vysílá. V porotě byly významné osobnosti, např. Jan Slabák.

Mezi největší úspěch patří účast na soutěži *Zlatá křídlovka*, což byla mezinárodní soutěž, která se konala v Hodoníně. Na soutěž přijížděly kapely i z cizích zemí, nejen z Moravy a Čech. Sokolka zde hrála roku 2004, kdy celou soutěž vyhrála.

Kapela vystupovala nejen v České republice, ale navštívila i Německo, Rakousko, Polsko, Slovensko a Itálii.

Mezi významnou píseň Sokolky patří píseň *Holuběnka*, kterou složil Jiří Zmožek. Sokolka si po schválení autora tuto píseň upravila a z písně vznikl valčík, který hraje dodnes mnoho kapel. Tato píseň byla odvysílána Českou televizí v pořadu *Hraje vám...*

Sokolka má nacvičeno spoustu písní, které se hrají z paměti a často je střídají. Obvykle si zpěváci řeknou, co chtějí zrovna zpívat. Někdy také muzikanti, ale většinou sóla „řídí“ zpěváci. Pouze zpěváci mají texty, muzikanti celé sólo hrají z paměti, stejně jako Lácaranka hrají obvykle v tóninách F dur a B dur.⁵⁶

⁵⁶ Rozhovor autorky s Janem Svobodou ze dne 16. 3. 2023

4.2.1. Ukázka vrtěných (DH Sokolka)

V této ukázce budou poskytnuty noty vrtěných, ze kterých dechovka hraje. Ukážeme si zde 4 písně, které při opakování vrtěné dechovka hraje. Všechny vrtěné jsou ve dvoučtvrtovém taktu. Zobrazeny jsou zde písně *Páslo dívka páva*, *Co děláš, co robíš*, *V Bojanovském kostelíčku* a *Zavř' sa ně cérečko*.⁵⁷

Páslo dívka páva

Musical notation for the song "Páslo dívka páva". It consists of two staves. The first staff is a treble clef with a circled number 6. The second staff is a bass clef. The music is in 2/4 time and features a repetitive rhythmic pattern of eighth notes.

Co děláš, co robíš

Musical notation for the song "Co děláš, co robíš". It consists of two staves. The first staff is a treble clef with a circled number 25. The second staff is a bass clef. The music is in 2/4 time and features a repetitive rhythmic pattern of eighth notes. There are first and second endings indicated at the end of the piece.

V Bojanovském kostelíčku

Musical notation for the song "V Bojanovském kostelíčku". It consists of three staves. The first staff is a treble clef with a circled number 38. The second staff is a bass clef. The third staff is a bass clef. The music is in 2/4 time and features a repetitive rhythmic pattern of eighth notes. There are first and second endings indicated at the end of the piece.

Zavř' sa ně cérečko

Musical notation for the song "Zavř' sa ně cérečko". It consists of two staves. The first staff is a treble clef with a circled number 3. The second staff is a bass clef. The music is in 2/4 time and features a repetitive rhythmic pattern of eighth notes.

⁵⁷ Rozhovor autorky s Janem Svobodou ze dne 16. 3. 2023

4.2.2. Ukázka verbuňku Jede šohaj z Vídnä (DH Sokolka)

V této podkapitole je uveden verbuňk *Jede šohaj z Vídnä* v úpravě od Jana Slabáka, ze které hraje DH Sokolka. Ukážeme si noty pro zpěv, křídlovku v B, Es klarinet a baryton. Celá píseň je ve dvoučtvrt'ovém taktu.⁵⁸

The image displays three pages of musical notation for the piece "JEDE ŠOHAJ Z VÍDŇA" by Jan Slabák. The score is arranged in three columns, each representing a different instrument: voice (ZPĚV GESANG), clarinet (KLARINET KLARINETTE in B), and bassoon (BASTUBKA BASSTROMPETTE in B). Each page includes the title, composer's name, and the instrument part. The notation is in 2/4 time and includes lyrics in both Czech and German. The score is divided into sections: the main body of the piece, a section labeled "Dal Segno al CODA", and a "CODA" section. Dynamics such as *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte) are indicated. The score also includes performance instructions like "Rychle" (Allegretto) and "Dal Segno al CODA".

⁵⁸ Rozhovor autorky s Janem Svobodou ze dne 16. 3. 2023

4.3. Cimbálová muzika Vonica

Cimbálová muzika Vonica pochází z Krumvíře a na Hanáckém Slovácku hraje již řadu let. Hrají na veřejných koncertech a festivalech, ale také soukromé akce. Vystupovali rovněž v zahraničí. Konkrétněji v Anglii, Portugalsku, Švédsku, Rakousku, Německu, Itálii, Polsku či USA. Spolupracovali s regionální taneční skupinou, divadelním spolkem Bratří Mrštíků z Boleradic, ale také s regionálními pěveckými sbory. Mezi členy patří prim František Koráb, Petr Koutník a Antonín Bukovský, terc Libor Otýpka, violista, zpěvák a umělecký vedoucí Jan Zaviačič, cimbalista Martin Zeman, violoncellistka Ludmila Nováková, kontrabasista Josef Malhocký a Josef Volák, klarinetistou a hráčem na tárogáto je Petr Kavalír. Zpěváky jsou Jana Zaviačičová a Martin Foretník. Kapelu ještě doplnili 2 studenti konzervatoře, houslisté Pavel Popelka a Martin Otýpka (někdy hraje i na violu).⁵⁹

CM Vonica je jednou z prvních cimbálových muzik, která na Hanáckém Slovácku vznikla. Před nimi už v Krumvíři krátce cimbálová hudba existovala, byl tam Slovácký kroužek a pořídili si cimbál, na který ale skoro nikdo nehrál. Poté se na něj začal učit učitel Vytrhlík, který pak doprovázel děti při zpěvu, jenže brzy zemřel a poté tato hudba upadla. V Krumvíři žil Martin Foretník st., který byl aktivním organizátorem a je otcem Martina Foretníka, který zpívá ve Vonici. Vedl Slovácký kroužek a byl organizátorem akcí jako vinobraní, hody, díky tomu vznikl v roce 1974 Kraj beze stínu.

Vonica se formovala v osmdesátých letech, kdy Jan Kachyňa převzal dětskou muziku a dal jí určitou systematičnost. Rok 1981 je považován za vznik Vonice, ale tehdy se tak ještě nejmenovali, doprovázeli zejména dětský soubor Pantlička. Postupně, jak dorůstali, začali hrát i dospělým posluchačům. Vonica je jednou z posledních starších muzik, která u činnosti zůstala (většina už nefunguje). Členové se od základu obměnili, někteří už bohužel také zemřeli, taktéž i zakladatel Jan Kachyňa. Ze zakládajících členů stále působí Jan Zaviačič, Libor Otýpka a František Koráb. Někteří muzikanti odešli či přestali hrát, ale moc se to v kapele netočilo, většina členů zůstala. V plném obsazení má zmíněná cimbálka 11 členů, avšak ne vždy se podaří, aby se sešli všichni. Jsou amatérskou kapelou a každý člen má nějakou práci, přestože pár profesionálů v kapele mají. Členy do kapely vybírají podle potřeby, když někdo z kapely odejde či zemře. Občas zaskakují i za jiné nástroje, např. violista hraje na kontrabas. Obsadit nástroj vznikne buď z potřeby, nebo v případě mladých jde o doplnění cimbálové muziky, protože mají zájem se přidat. Hraní pro ně bylo vždy zálibou, protože kdyby to bylo pro peníze, neudrželi by se. V letech 2000-2010 měli jako

⁵⁹ *Cimbálová muzika Vonica* [online]. 2011 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <http://www.cmvonica.cz/>

amatérská kapela 105 akcí ročně, což znamenalo hraní téměř každý třetí den. Hodně akcí bylo komerčních, hráli ve sklepech i pro různé firmy, obvykle v 5 lidech. Kde to jde, snaží se dotazovaný kapelu uplatnit v co největším počtu. Měli také taneční složku, kterou prošly 4 generace, ale v posledních letech se rozpadla. Stále se schází nejstarší zakládající skupina, která občas (i s mladšími) nacvičí vystoupení a společně s Vonicou pásmo předvedou. Dostali se také na spoustu zahraničních festivalů (společně i s tanečníky). Hody hrají málo (občas jako druhá kapela ke zpěvu). Dříve měli hodně akcí, dnes je jich sice méně, ale vyhovuje jim to. Většinou nejsou akce pro celou kapelu. Obvykle hrají o víkendech, v týdnu výjimečně (např. akce ve sklepech) a stále v týdnu zkouší. Sezónou pro ně je březen, zejména výstavy vín, festivaly v květnu či červnu. O prázdninách hrají zejména na rodinných oslavách a svatbách. Na podzim doprovází zarážení hory, vinobraní a hrají při burčákové sezóně. Svě písně netvoří, pouze je upravují. „Dříve lidé znali více písní, dnes už to ale spíše upadá“. V dnešní době na koštách a dalších akcích spíše lidem písně podsouvají, na firemních akcích obvykle zpívají pouze oni. Písně hrají i z jiných regionů, ale snaží se vybírat zejm. písně z Hanáckého Slovácka. Primáš je dramaturgem, který řídí celou cimbálku. Repertoár vyplyne ze situace a společnosti, pro kterou zrovna hrají. Někdy jde o komorní, poslechový repertoár. Mezi úspěchy cimbálové muziky Vonica patří spolupráce s významnými osobnostmi, jako jsou např. sourozenci Ulrychovi. Soutěže spíše nevyhledávají, chtějí hrát pro radost a pro lidi. Co se týče diskografie, nahráli 4 CD. Natočili také CD k doprovodu zpěvu (2 na Slovensku, v Česku také 2 CD). Kapela hraje vždy z paměti, k nácvičce a natáčení používají noty. Již několik let také doprovází soutěž, nyní přehlídku mladých zpěváků – Pantličku, která se koná jednou za 2 roky v Kobyli.⁶⁰

⁶⁰ Rozhovor autorky s Janem Zaviáčičem ze dne 19.3.2023

4.3.1. Ukázka písní od CM Vonica

V této ukázce bude uspořádáno více písní od CM Vonice. První ukázkou je píseň *Má maměnka neví* pro violu, druhou je píseň *U muziky (Když pan verbíř)* pro B klarinet, třetí je ukázka písně *Oj synečku a Ráda piju, ráda jím* a poslední ukázkou jsou písně pro přehlídku *Pantlička*.⁶¹

Má maměnka neví
Viola

Průběh

1) Zpív 1

2) Zpív 2

3) Mezbra

4) Zpív

5) Dohra

The score is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. It includes five systems of music with various annotations such as 'Průběh', 'Zpív 1', 'Zpív 2', 'Mezbra', and 'Dohra'. Chord symbols like C, F, G, and Ca are placed above the notes.

U muziky
Když pan verbíř
B klarinet

1) Průběh

2) Zpív 1

3) Zpív 2

4) Mezbra

5) Zpív

6) Fritka

7)

8)

The score is written in treble clef with a key signature of two sharps (D major) and a 2/4 time signature. It includes eight systems of music with annotations like 'Průběh', 'Zpív 1', 'Zpív 2', 'Mezbra', 'Fritka', and circled numbers 1 through 8.

Oj synečku

1. zpív + dopr
2. zp. = 2

2. zp. p. 2. zp. v. p.

3. zp. = 3. zp. v. p.

4. H = 4.

5. zpív = 5.

The handwritten score is in treble clef with a key signature of one flat and a 2/4 time signature. It features several systems of music with handwritten notes and annotations. At the bottom, there are instructions for the first system: '1. zpív = 1. 2. dole 3. - furt', '2. H = tutti ↑ vad', '3. zpív = 3. uli dole', '4. H = 4.', and '5. zpív = 5.'.

10) RÁDA PÍJU + RÁDA JÍM + RÁDA JÍM
Em/G

11) OJ SYNEČKU + MĚLA SEM GAHOV
Em

The handwritten score is in treble clef with a key signature of one flat and a 2/4 time signature. It includes two systems of music with handwritten notes and chord symbols like Em, Am, H, Em, G, D, A, D, G, and C. There are also circled numbers 10 and 11.

⁶¹ Rozhovor autorky s Janem Zaviacičem ze dne 19. 3. 2023

4.4. Cimbálová muzika Primáš

Cimbálová muzika Primáš vznikla v Boleradicích. Hrají od roku 2006. Vydali 2 CD, první v roce 2011 s názvem *Hanácké Slovácko* a druhé v roce 2016 s názvem *Od Rožnova po Břeclav*. Již delší dobu spolupracují s Divadelním spolkem bratří Mrštíků z Boleradic, tanečními soubory, mužskými a ženskými pěveckými sbory. Lze je vidět na slavnostních koncertech, besedách u cimbálu, koštech vína, burčákových slavnostech a dalších společenských akcích. Mezi současné členy patří prim Jan Coufal, terc/třetí housle Zdeněk Fabiánek, terc Alena Jindráková, klarinetista Jiří Hrabálek, cimbalista Marek Koráb, violista Jan Šerhák a na kontrabas hraje Miroslav Nevoránek.⁶²

CM Primáš vzešla ze ZUŠ v Kloboukách u Brna pod vedením Jindřicha Demely, kde se učily tyto nástroje (cimbál, housle, klarinet, kontrabas, viola). Původně hrál prim Dalibor Petráš, ale postupem času ho vystřídal Jan Coufal. Členové se v cimbálové muzice prostrídali. CM Primáš je občanské sdružení, které má pro vybírání členů stanovena vlastní pravidla. Existuje dané předsednictvo, se kterým řeší výběr členů, ale samotná cimbálka se většinou domluví, koho ze členů vybrat. Přesto je vždy nutné nové členy odhlasovat. Často mají spoustu zástupů (lidí, kteří často hrají za někoho jiného). Hrají převážně na Hanáckém Slovácku, kde je mnoho příležitostí k vystupování, ať už jde o vinobraní, besedy u cimbálu, různé společenské akce, svatby či oslavy narozenin. Hrají hlavně lidovou hudbu a snaží se vyhýbat „světským věcem“, ale při svatbě zahrájí i jiný žánr. Pro všechny členy je cimbálka záliba a životní styl. Každý z členů má nějaké zaměstnání a cimbálka je pro ně láska a koníček, ale také i finanční přivýdělek. Výběr písní je na primášovi, který určuje, jaká píseň se bude hrát. Je to různé – buď jak si poručí lidé, nebo jak primáš určí, co zrovna bude za píseň. Často také lidé chodí a chtějí některé písničky zahrát, proto se většinou přizpůsobují dané zábavě. Repertoár, který by opakovali, daný nemají. Sám primáš má písně, které hrají, v hlavě, ale spousta muzikantů to má napsané na papírku. Ve složení zmíněném výše hrají již 10 let.

Mezi úspěchy CM Primáš patří soutěž, která probíhala na radiu Jih v květnu roku 2022. V té byli posluchači Jihu zvoleni 3. nejoblíbenější cimbálkou na jižní Moravě. Soutěže pro ně nejsou tak důležité, protože hudbu dělají zejména pro zábavu a pro lidi.⁶³

⁶² *Primáš* [online]. 2023 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <http://www.cmprimas.cz/>

⁶³ Rozhovor autorky s Janem Coufalem ze dne 26. 2. 2023

4.4.1. Ukázka písně *Stalo se Kačence* v úpravě CM Primáš

V této ukázce lze vidět píseň *Stalo se Kačence*, kterou pro CM Primáš upravil Jan Šerhák.

K dispozici jsou noty pro klarinet a housle. Celá píseň je ve čtyřčtvrtovém taktu.⁶⁴

Stalo se kačence

Moderato ♩ = 88

The musical score is arranged in systems. The first system includes Clarinet in Bb 1 and 2, Violin 1, 2, 3, and Violin I. The second system includes Clarinet 1 and 2, Violin 1, 2, II, and Violin I. The third system includes Clarinet 1 and 2, Violin 1, 2, II, and Violin I. The lyrics are: "Sta lo se Ka čen ce... sta lo se po vů li, do sta la Hon zi čka vsu ken_ ej kor du li." Chord markings include: Emi Ami, Emi A D, Emi Ami, vsu ken_ ej kor du li., Emi Emi A H Emi gmi Cmi, gmi C F, gmi Cmi, gmi Es C/ D gmi.

⁶⁴ Rozhovor autorky s Janem Coufalem ze dne 26. 2. 2023.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce byla zaměřena na hudebně-folklorní život Hanáckého Slovácka. Snažila jsem se nejprve v první kapitole popsat kraj jako celek, vymezit jeho geografii, poukázat na tamní nářečí a uvést stručné informace o vybraných významných osobnostech. Jako příklad lze uvést bratry Mrštíkovi, kteří jsou v podvědomí veřejnosti zapsáni zejména svým dramatickým dílem *Maryša*.

Ve druhé kapitole jsem rozebrala kroje, které se nosí v oblasti Modrých hor. Každá z vesnic má svá vlastní specifika. Rovněž se liší také severní část Hanáckého Slovácka od té jižní, jak je možno porovnat v přílohách. Také záleží na tom, zda se krojování účastní vlastních či přespolních (tedy jako návštěvníci) hodů, a také na tom, kolik si do kroje mohou dovolit investovat prostředků. Dále v této kapitole dostaly prostor významné tance, které ve zkoumaném regionu buď přímo vznikly, nebo se v něm dlouhá léta udržují.

Třetí kapitolu jsem věnovala významným hudebně-folklorním akcím, jež byly detailně popsány. Velkou pozornost obdržely krojované hody, které jsou hlavní folklorní akcí na Hanáckém Slovácku. Konkrétně byly den po dni rozebrány hody v mikroregionu Hanácké Slovácko a byla také uvedena hudba, která při akcích hraje.

Ve čtvrté kapitole, která je stěžejní částí celé práce jsem zpracovala rozhovory s představiteli 4 folklorně-hudebních těles. Ti pro účely práce poskytly ukázky not, ze kterých se svými hudebními uskupeními nacvičují a hrají. Dechové hudby Lácaranka a Sokolka pravidelně vystupují na krojovaných hodech zmíněných výše. Rovněž cimbálové muziky Vonica a Primáš doprovázejí folklorní akce zkoumaného regionu.

Celá práce pro mě byla velkým přínosem a obohacením v mnoha oblastech a doufám, že bude prospěšná i pro čtenáře. Práce je dle mého názoru vhodná pro ty, kteří se chtějí dozvědět více informací o Hanáckém Slovácku, o krojích, tancích, folklorních akcích nebo o dechových hudbách Lácaranka a Sokolka, či cimbálových muzikách Vonica a Primáš.

Do budoucna by bylo prospěšné, kdyby vznikaly nové zdroje, zabývající se tématem hudebně-folklorního života na Hanáckém Slovácku. Zejména knižní formy, jelikož bylo v době psaní nsnadné najít dostatečné množství knih, které se tomuto regionu věnují, přestože se v případě folkloru jedná pro mnohé obyvatele Hanáckého Slovácka o podstatné životní téma.

POUŽITÁ LITERATURA

- In: JELÍNKOVÁ, Zdena. *Zavádka a skočná*. 1. Břeclav: Okresní kulturní středisko, 1984
- KALLUSOVÁ, Stanislava. To je náš „Kraj beze stínu“. Regionální muzeum Mikulov: Kulturně-vlastivědná revue okresu Břeclav, 1998, **1**.(1.), 3.
- LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Praha: Lidové noviny, 2004. ISBN 80-710-6525-0.
- Město Velké Pavlovice*. Znojmo: FPO Znojmo, spol., 2002. ISBN 80-902863-8-0.
- PĚNČÍK, Stanislav a Metoděj PRAJKA. *Když zazpívají křídlovky*. Břeclav: Moraviapress, 1998. ISBN 80-861-8101-4.
- Velkopavlovické hody: historie a současnost*. [Brno]: Pro město Velké Pavlovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2010. ISBN 978-80-87332-03-0.

ROZHOVORY

- Rozhovor autorky s Janem Coufalem ze dne 26. 2. 2023.
- Rozhovor autorky s Janem Svobodou ze dne 16. 3. 2023
- Rozhovor autorky s Janem Zaviačičem ze dne 19. 3. 2023
- Rozhovor autorky s Pavlem Svobodou a Josefem Kaňou ze dne 9. 3. 2023

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- BLAŽEK, Jan. *Verbuňk hanáckých Slováků* [online]. Hustopeče, 2012 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.hustopeckachasa.cz/hanacke-slovacko/verbunk-hanackych-slovaku/>
- Cimbálová muzika Vonica* [online]. 2011 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <http://www.cmvonica.cz/>
- Folklorní sdružení České republiky* [online]. 2005 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <http://archiv.fos.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=122033>
- FolklorStyl* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.folklorstyl.cz/masopust-fasank>
- Hody: připomínka zasvěcení kostela i poděkování* [online]. Deník.cz, 2014 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: https://slovacky.denik.cz/zpravy_region/hody-pripominka-zasveceni-kostela-i-podekovani-30140822.html
- Jan Herben. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online]. Brno, 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=8800

Kraj beze stínu [online]. 2023 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.krajbezestinu.cz/kraj-beze-stinu>

Krojovaný ples [online]. Velké Pavlovice, 2020 [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://www.velke-pavlovice.cz/krojovany-ples-20>

Lácaranka [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <http://lacaranka.cz/charakteristika/>

Lidová kultura [online]. 2019 [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: <https://www.lidovakultura.cz/2019/08/02/j-2-vrtena-z-lanzhota/>

MFF Strážnice [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://festivalstraznice.cz/o-festivalu/historie-festivalu/>

Moravské zemské muzeum [online]. 2010 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <http://puvodni.mzm.cz/mzm/osobnosti/mrstikove.html>

Národní ústav lidové kultury: Slovácký verbuňk [online]. 2017 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.nulk.cz/2017/01/22/slovacky-verbunk/>

Národopisná revue 1/96. *Národopisná revue 1/96* [online]. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1996, VI.(1.), 52 [cit. 2023-03-16]. ISSN 0862-8351. Dostupné z: <https://revue.nulk.cz/wp-content/uploads/2021/04/r1-1996.pdf>

Poutní místa na Moravě a ve Slezsku [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://poutni.ado.cz/zarosice/zarosice.htm>

Primáš [online]. 2023 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <http://www.cmprimas.cz/>

PROCINGEROVÁ, Věra. Co se zpívalo o letošní zavádce. *Město Velké Pavlovice* [online]. Velké Pavlovice, 2022 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.velke-pavlovice.cz/co-se-zpivalo-o-letosni>

Přespolák [online]. Starovice, 2018 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.kroje-starovice.cz/prespolak/>

Současnost a historie lidové kultury v regionu [online]. Modré hory [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.modrehory.cz/lidova-kultura>

SVOBODA, Jan. *Sokolka ze Šakvic* [online]. 2016 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://blaskapellesokolka.wixsite.com/sokolka-ze-sakvic-de/blank>

Velké Pavlovice [online]. Velké Pavlovice [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.velke-pavlovice.cz/krojovane-hody-30>

Velkopavlovické vinobraní [online]. Velké Pavlovice, 2023 [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.velke-pavlovice.cz/velkopavlovicke-vinobrani-195>

Víno mapa. *Víno mapa* [online]. 2020 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.vinomapa.cz/vinobrani/>

SEZNAM OBRÁZKŮ V TEXTU

Obr. 1.: Mapa Hanáckého Slovácka: Mapa Hanáckého Slovácka. In: *Region Slovácko* [online]. SlováckoTourism, 2017 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <http://www.regionslovacko.cz/>

Obr. 2.: Ukázka zavádky z Velkých Pavlovic: PROCINGEROVÁ, Věra. Co se zpívalo o letošní zavádce. *Město Velké Pavlovice* [online]. Velké Pavlovice, 2022 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.velke-pavlovice.cz/co-se-zpivalo-o-letosni>

SEZNAM DISKOGRAFIE KAPEL

DH Lácaranka (CD)

- Pěsničko slovácká (Lácaranka, Šardičanka) 1993
- Lácaranka 20 let 1995
- Pomněnky 1997
- Zpívám Ti, Moravo (autorské CD Ladislava Hrdličky) 1998
- Šestnáct se víckrát nevrátí 2000
- Vitaj starý kamaráde 2003
- Zpěv(y) skřivana 2007
- Kobylské vínko 2008
- Lácaranka 40 let 2015
- Lácaranka 45 let 2020

DH Sokolka (CD) + DVD Písničky od Pálavy

- Chlapci od Pálavy
- Pro Libora
- S kým si já vínko dám
- Pod tichou strání
- Jubilejní

CM Vonica (CD)

- Cimbálová muzika Vonica (písňe a tance z hanáckého Slovácka) 1997
- Vonica (písňe z Hanáckého Slovácka) 2000
- Rok na vsi (Putování s Aloisem a Vilémem Mrštíkovými)
- Skoro ráno bývá 2017

CM Primáš (CD)

- Hanácké Slovácko 2011
- Od Rožnova po Břeclav 2016

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha. č. 1. Mapa Hanáckého Slovácka⁶⁵ V příloze je poskytnuta ukázka druhé mapy Hanáckého Slovácka, kde jsou ukázány všechny obce, které sem patří a jsou naznačeny obce s hanáckým a dolským dialektem a také ukázka, kde je oblast severní a jižní varianty kroje.

Příloha č. 2. Ukázka dívčího a dámského kroje. Dívčí kroj je ze soutěže Pantlička.⁶⁶

Příloha č. 3. Ukázka přespolního kroje z Velkých Pavlovic.⁶⁷

Příloha č. 4. Ukázka severní varianty kroje z obce Brumovice.⁶⁸

Příloha č. 5. Ukázka jižní varianty kroje z obce Kobylí.⁶⁹

Příloha č. 6. Ukázka verbuňku.⁷⁰

Příloha č. 7. Ukázka verbuňku na hodech na Vrbici.⁷¹

Příloha č. 8. Ukázka postavení při zpěvu vrtěné na hodech ve Velkých Pavlovicích.⁷²

Příloha č. 9. Ukázka zavádky v Morkůvkách.⁷³

Příloha č. 10. Ukázka průvodu při pouti v Žarošicích.⁷⁴

Příloha č. 11. Ukázka z folklorního festivalu Kraj beze stínu⁷⁵

Příloha č. 12. Dechová hudba Lácaranka⁷⁶

Příloha č. 13. Dechová hudba Sokolka⁷⁷

Příloha č. 14. Cimbálová muzika Vonica⁷⁸

Příloha č. 15. Cimbálová muzika Primáš⁷⁹

⁶⁵ Mapa Hanáckého Slovácka. In: *Modré hory* [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.modrehory.cz/obrazky-soubory/mapa-hanackeho-slovacka-bc325.jpg>

⁶⁶ Vlastní zdroj.

⁶⁷ Vlastní zdroj.

⁶⁸ Hody. In: *Obec Brumovice* [online]. 2017 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.brumovice.cz/zivot-v-obci/fotografie-a-vidoa/2017/hody/>

⁶⁹ Kobylí kroj. In: *Modré hory* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.modrehory.cz/lidova-kultura>

⁷⁰ Verbuňk. In: *Národní ústav lidové kultury* [online]. 2017 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.nulk.cz/2017/01/22/slovacky-verbunk/>

⁷¹ Hody. In: *Obec Vrbice* [online]. Vrbice, 2019 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://www.vrbice.cz/hody-2019?fbclid=IwAR2is9BNhnAxIwxesyUIei8p0Ct3v-wXD_x9VVViYtiah6e84Ck3bMz2Fn9Y

⁷² Hody. In: *Marek Musil foto* [online]. 2016 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.marekmusilfoto.cz/velke-pavlovice-hody-2016/>

⁷³ Tradice obce Morkůvky. In: *Kudy z nudy* [online]. 2017 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/akce/tradice-obce-morkuvky-krojovane-hody-a-morkuvka>

⁷⁴ Pout' Žarošice. In: *Kyjovské Slovácko* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.kyjovske-slovacko.com/cs/poutni-misto-zarosice>

⁷⁵ Kraj beze stínu. In: *Město Velké Pavlovice* [online]. 2019 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.velke-pavlovice.cz/hanackoslovacky-kruzek-na-festivalu-kraj-beze-stinu>

⁷⁶ DH Lácaranka. In: *Lácaranka* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <http://lacaranka.cz/>

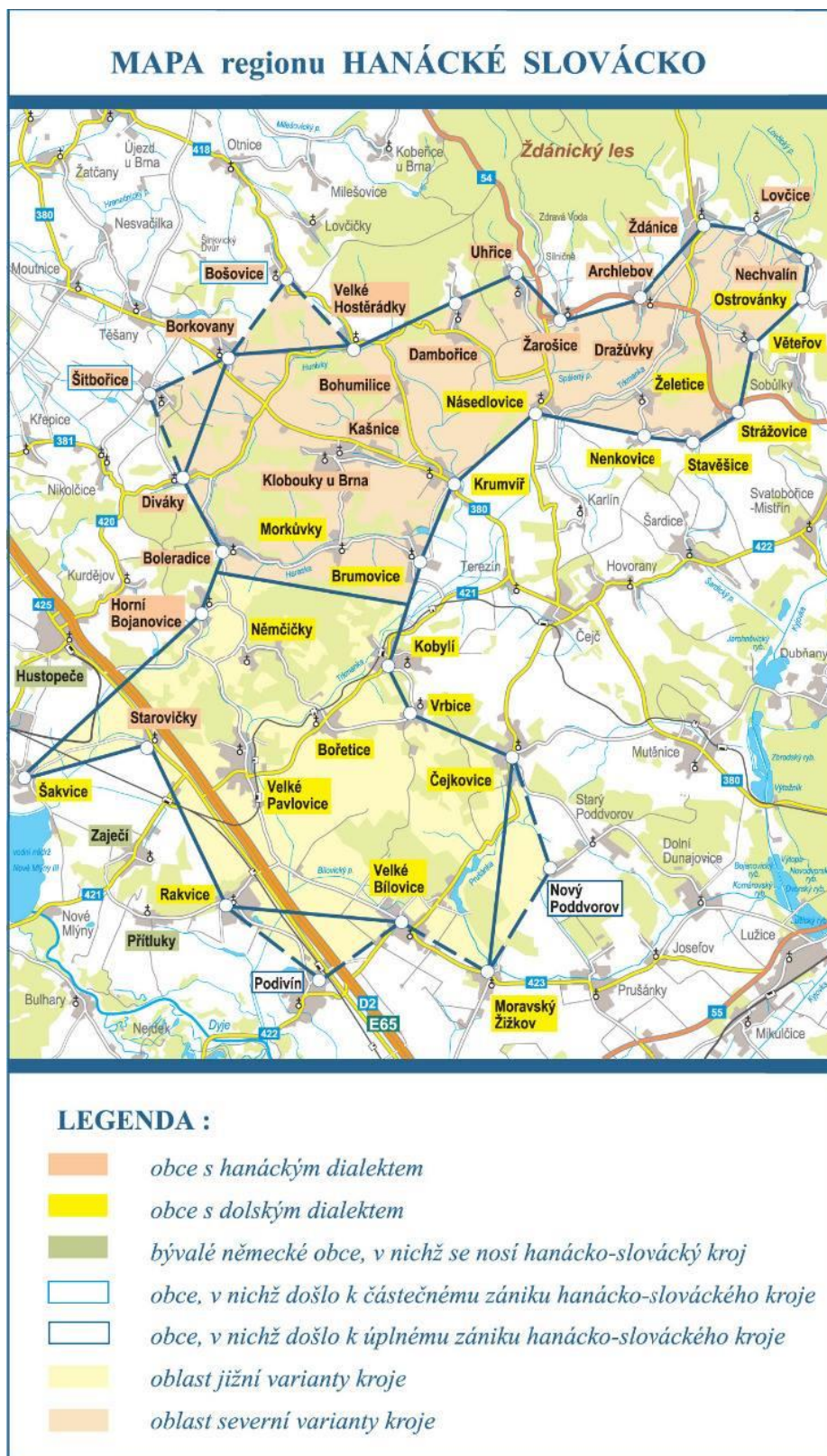
⁷⁷ DH Sokolka. In: *Sokolka ze Šakvic* [online]. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=418558050274785&set=pcb.418559040274686>

⁷⁸ CM Vonica. In: *CM Vonica z Krumvíře* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=477018951089741&set=a.477018907756412>

⁷⁹ CM Primáš. In: *Primáš* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <http://www.cmprimas.cz/>

PŘÍLOHY

Příloha č. 1. Mapa regionu Hanácké Slovácko

Příloha č. 2. Ukázka dívčího a dámského kroje z Velkých Pavlovic

Příloha č. 3. Ukázka přespolního kroje z Velkých Pavlovic

Příloha č. 4. Ukázka severní varianty kroje

Příloha č. 5. Ukázka jižní varianty kroje

Příloha č. 6. Ukázka verbuňku

Příloha č. 7. Ukázka verbuňku na hodech

Příloha. č. 8. Ukázka vrtěné

Příloha č. 9. Ukázka zavádky v Morkůvkách

Příloha č. 10. Pout' v Žarošicích

Příloha č. 11. Festival Kraj beze stínu

Příloha č. 12. Dechová hudba Lácaranka

Příloha č. 13. Dechová hudba Sokolka

Příloha č. 14. Cimbálová muzika Vonica

Příloha č. 15. Cimbálová muzika Primáš

ANOTACE

Jméno a příjmení	Hana Veverková
Katedra	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce	PaedDr. Lena Pulchertová, Ph.D.
Rok obhajoby	2023

Název práce	Hudebně-folklorní život Hanáckého Slovácka
Název práce v angličtině	Musical-folklore life of Hanácké Slovácko
Anotace práce	Bakalářská práce je zaměřena na region Hanáckého Slovácka. Na charakteristiku, geografii, kroje, tance a významné hudebně-folklorní akce. Jsou zde popsány také 4 významná tělesa, která na Hanáckém Slovácku působí. V práci jsou také ukázky not, ze kterých dechové a cimbálové muziky hrají.
Klíčová slova	Hanácké Slovácko, hudba, folklor, kroje, hody, tance
Anotace v angličtině	The bachelor thesis focuses on the region of Hanácké Slovácko. Its characteristics, geography, folk costumes, dances and important musical-folklore events. It also describes 4 significant ensembles, that are active in Hanácké Slovácko region. The thesis also includes examples of sheet music from which the brass and dulcimer ensembles play.
Klíčová slova v angličtině	Hanácké Slovácko, music, folklore, folk costume, feast, dances
Přílohy vázané v práci	Příloha č. 1-15 – fotografie s ukázkami
Rozsah práce	45 stran
Jazyk práce	Český jazyk